ateitis

1966 m.
balandis nr. 4

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1966 BALANDIS — APRIL NR. 4

Ateitis — Komentarai 73

S. Radvila — Redaktoriaus žodis 76

Elena Bradūnaitė — Pasikalbėjimas su Giedre Žumbakiene . . 78

Feliksas Jucevičius — Lietuviškosios buities mitai . . . 80

Eugenius Gerulis — Protestanto požiūriu 84

Pūga — Ilgesy — palauk! (eil.) 85

Erdvilė — Netoli (eil.) 86

Gintautas Sabataitis, SJ — Krikščioniškas naujumas . . . 87

Vox Populi 90

Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdžio protokolas . . . 91

Indrė Damušytė — Dainavos aitvaras (studentų kursai) . . 94

Philadelphia studentai ir sendraugiai 96

Viršelis: **Algimanto Kezio,** SJ nuotrauka —

Giedrės Žumbakienės enamelė

MŪSŲ BENDRADARBIAI

Feliksas Jucevičius — kunigas ir filosofijos daktaras, studijavęs dviejuose kontinentuose; dabartinis šv. Kazimiero parapijos Montrealyje klebonas.

Eugenius Gerulis — vienas iš žymesnių lietuvių evangelikų veikėjų. Spaudoje bendradarbiauti pradėjo maždaug prieš 30 metų, būdamas Biržų gimnazijos mokiniu.

Pūga — studentė iš vidurio Vakarų.

Erdvilė — poetė nuo Rytų kranto.

Gintautas Sabataitis, SJ — jaunas jėzuitas kunigas, šiuo metu tęsias psichologijos ir sociologijos studijas Loyolos universitete Chicagoje.

Indrė Damušytė — Studentų Ateitininkų Sąjungos sekretorė, domisi literatūra ir poezija.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Second class postage paid at the Chicago Post Office.
Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.
"Ateitis" yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys.

Administracija: "Ateitis", 5725 So. Artesian Avenue, Chicago, Ill. 60629
Prenumerata metams $5.00 pagal JAV kursą; jaunimo susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00.

Redakcija: Vyr. red.: Skirmuntas Radvila. Redakcijos nariai: Elena Bradūnaitė, Milda Pakalniškytė, Algis Norvilas, Rimvydas Šliažas. Visus rankraščius siųsti redakcijos adresu:
"Ateitis", 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

POPIEŽIUS IR CANTERBURY

Į Romą kovo 23-24 d.d. buvo atskridęs susitikti su popiežiu Pauliu VI Anglikonų Bažnyčios aukščiausias kunigas — Canterbury arkivyskupas dr. Arthur Michael Ramsey. Tai buvo pirmasis Canterbury vyskupo susitikimas su Romos vyskupu nuo 1534 metų, kuriais įtūžęs karalius Henrikas VIII atskyrė Anglijos bažnyčią nuo Romos. Šiam dviejų krikščioniškų bažnyčių galvų susitikimui kelią ruošė jų mirę pirmtakūnai — 1960 metais Canterbury arkivyskupas informaliai apsilankė pas popiežių Joną XXIII.

Popiežius Canterbury arkivyskupą sutiko Sistinos koplyčioje, kur jie pasikeitė ceremoniniais sveikinimais. Arkivyskupo Ramsey žodžiai: "Aš atvykau su troškimu mano širdyje — ir žinau, kad tuo dalinasi jūsų širdis, kad mes savo susitikimu galėtume prisidėti prie mūsų dieviškojo Viešpaties maldos išsipildymo, kad visi Jo mokiniai ateitų į vienybę tiesoje". Paulius VI: "Mes norėtume, kad Jūsų pirmasis įspūdis peržengus mūsų namų angą būtų šis: Jūsų žingsniai neskamba svetimame name — jie ateina į namus, kuriuos dėl amžinai galiojančių priežasčių Jūs galite vadinti savais. Mes esame laimingi atidaryti jų duris Jums, ir kartu su durimis, ir savo širdį".

Po privačių pasikalbėjimų Paulius VI ir dr. Ramsey dalyvavo pamaldose Šv. Pauliaus-už-sienų bazilikoje, kuriose anglikonų ir katalikų kunigai pasikeisdami giedojo psalmes ir skaitė maldas. Ta pačia proga išleista ir bendra deklaracija. Šiame dokumente pažadama "pradėti rimtą dialogą tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Anglikonų Bažnyčios, kuris būtų pagrįstas Evangelija ir senomis bendromis tradicijomis ir vestų į tą vienybę tiesoje, dėl kurios Kristus meldės". Dialogas lies ne vien teologinius klausimus, bet taip pat ir praktinius sunkumus, kuriuos viena ar kita pusė jaučia. Čia būtų pavyzdžiui anglikonų kunigų šventimų, mišrių vedybų klausimai.

Romos ir Canterbury vyskupų broliškas susitikimas nutraukė 432 metų tylą.

EKUMENIŠKAS ŽVILGSNIS

Šių dienų krikščionių gyvenime ypač ryškus vienybės troškimas, gavęs pavidalą ekumeniniame sąjūdyje. Šio sąjūdžio svarbioji žymė — dialogas tarp krikščionių, kurie priklauso skirtingoms bažnyčioms. Su šiuo numeriu "Ateitis" džiaugiasi galėdama prisidėti prie ekumeninio dialogo. Skaitytojo dėmesį atkreipiame į naują žurnalo skyrių: "Protestanto požiūriu". Šiame skyriuje savo mintimis su skaitytoju dalinsis Eugenius Gerulis, gyvos dvasios lietuvis evangelikas. Ateitininkams E. Gerulis nėra svetimas — pavyzdžiui, 1950-51 metais jis treniravo Chicagos ateitininkų krepšinio rinktinę. Spaudos darbas jam prie širdies — 1951 metais Chicagoje įsteigė lietuvių evangelikų reformatų žurnalą "Mūsų Sparnus" ir ilgą laiką jį redagavo.

Tikimės, kad per skyrių "Protestanto požiūriu" mūsų skaitytojai turės progą pažvelgti į krikščionių gyvenimą iš naujos perspektyvos. Skyriuje reiškiamos nuomonės yra p. E. Gerulio asmeninės, ne lietuvių evangelikų bendruomenės, ar "Ateities" redakcijos. Kuo siekiame šiuo skyrium? — kad geriau vieni kitus suprastume, kad taptume jautresni vieni kitų rūpesčiams. Manome, kad toks skyrius yra naujovė lietuvių spaudoje, tačiau jį pradėdami sekame JAV ir Europos katalikų žurnalų pėdsakus.

STUDENTAI IR KARIUOMENĖ

Kovo 24 d. JAV Selective Service System direktorius generolas Lewis B. Hershey pranešė taisykles, pagal kurias atidedama studentų karinė prievolė. Tai žinoti pravartu jaunuoliams, kurie nori gauti 2-S karinės prievolės klasifikaciją ateinantiems mokslo metams. Svarstant studento klasifikaciją pirmoje vietoje atsižvelgiama į jo vietą nuo savo klasės viršaus, antroje — į specialių egzaminų davinius. Šie egzaminai bus duodami gegužės 14, 21 ir birželio 3 d. Tas studentas, kuris nėra tikras, ar jis gaus 2-S klasifikaciją, turėtų nueiti į savo Selective Service įstaigą ir gauti blanką šiems egzaminams, kurie tikrins jo žodinį ir sąvokinį sugebėjimą — juose bus klausimai, kurtais bus tyrinėjama, ar studentas greitai supranta tą, ką jis skaito, ar įstengia matyti ryšius tarp žodžių, ar gali skaityti ir interpretuoti statistines diagramas, ar gali spręsti matematinius uždavinius. Egzaminai nebus baisūs, jei jiems bus truputį pasiruošta.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Egzaminams registracija turi būti išsiųsta prieš balandžio 23 d.

Generolas Hershey informuoja, kad pirmuosius savo studijų metus baigęs studentas gaus 2-S klasifikaciją, jei jis yra aukštesniojoj savo klasės pusėj (skaitomi tik vyrai studentai, studijuoją pilną laiką) ar gavęs bent 70 aukščiau minėtuose egzaminuose, ir žada grįžti rudenį studijuoti; dabartinis sophomore — jei jis nėra žemiausiam savo klasės trečdalyje ar jei jis gavo bent 70 egzamine; junior — jei jis nėra žemiausiam savo klasės ketvirtadalyje ar yra gavęs bent 70 egzaminuose. Kolegiją baigusiam ir stojančiam į Graduate School reikalavimai pakyla — jis turi būti savo klasės aukščiausiam ketvirtadalyje ar būti gavęs bent 80 aukščiau minėtuose egzaminuose.

PREMIJOS KNYGOMS

Katherine Anne Porter, James Dickey, Janet Flanner ir Arthur M. Schlesinger, Jr. buvo apdovanoti 1966 National Book Awards premijomis. Šios premijos skiriamos knygoms, išleistoms JAV praėjusiais metais. Jury komisijos skiria $1000 premiją geriausiai knygai penkiose kategorijose. Šįmet geriausia knyga beletristikoj rasta "The Collected Stories of Katherine Anne Porter" (Harcourt, Brace & World); poezijoj — James Dickey "Buckdancer's Choice" (Wesleyan University Press); meno ir literatūros — Janet Flanner (rašančiai Genet slapyvarde) "Paris Journal of 1944-1965" (Atheneum); istorijos ir biografijos — Arthur M. Schlesinger Jr. "A Thousand Days" (Houghton Mifflin); penktojoj kategorijoj — mokslas, filosofija ir religija — premija neskirta jokiai knygai.

Šioms JAV knygoms atžymėti premijos įsteigtos 1950 metais — jas finansuoja American Book Publishers Council, American Booksellers Association ir Book Manufacturers Institute. Įdomu, kad premijos gana kuklios — lygios "Draugo" romano premijos honorarui.

RADIJAS JAUDINA SOVIETUS

Paskutinėmis savaitėmis Rusijoje partijos pareigūnai pradėjo viešai rūpintis vakariečių radijo transliacijų įtaka sovietiniam piliečiui. Rusija ir satelitiniai kraštai vertina radiją kaip propagandinę priemonę užsieniui (apie tai rašėme "Ateities" 1965 m. 9-10 nr.), gi Vakaruose dažnai dėl transliacijų vertės buvo abejojama. Įrodymą, kad ir dabartinės laisvojo pasaulio transliacijos šį tą pasiekia, duoda rajoniniuose komunistų partijos suvažiavimuose skaityti pranešimai, kuriuose teigiama, kad komunistinė indoktrinacija griaunama per trumpomis bangomis girdimas mintis ir žinias. Štai Piotr Selest, Ukrainos partijos prezidiumo narys: "Buržuazinės ideologijos užnuodytos sėklos mus pasiekia visais kanalais. Kasdien dešimtys priešo radijo stočių daugybę valandų transliuoja prieš Ukrainą." Tame pačiame kongrese dramaturgas Alenksandr Korneicuk teigė: "Pas mus yra daug jaunuolių, tojų žinomas gerokai anksčiau, negu jį prisiruošė paminėti krašto spauda. Išvada — labiau susirūpinkime ir mūsų transliacijomis į okupuotą Lietuvą.

PAX ROMANA ŽURNALAS

Pasaulio katalikų studentų federacija Pax Romana — IMCS (International Movement of Catholic Students) ir katalikų inteligentų sąjūdis Pax Romana — ICMICA (International Catholic Movement for Intellectual and Cultural Affairs) leidžia žurnalą, kuris skaitytoją aplanko šešis kart per metus. Pirmasis šių metų "Pax Romana Journal" numeris itin įdomus — jis ištisai skirtas temai "Dialogas Bažnyčioje". Jean-Pier-

kurių ausys ištinusios nuo slaptos ir klastingos anti-sovietinės propagandos klausymo nakties metu." Jo siūlymas — ištremti iš Sovietų Sąjungos visus tuos, "kurie neįvertina didžiausios pasaulyje laimės — priklausymo socialistinei bendruomenei". Panašūs nusiskundimai girdėti ir Baltgudžių, Armenijos ir Georgijos kongresuose. Taip pat balsai iš Latvijos — "buržuazininiai nacionalistai ieško kiekvieno būdo skleisti mintis, kurios priešinasi Sovietinių tautų vienybei."

Radijas pasiekia žmones — štai 1964 Leningrade amerikiečių grafikos parodos atidarymui susirinko 13,000 žmonių: apie atidarymą spaudoje buvo menka žinutė, bet apie jį buvo daug kalbama Voice of America. Visai neseniai — rašytojų Sinyavsky ir Daniel areštas buvo krašto gyvenre Dubois-Dumee savo straipsnyje "Šeimos dialogas" teigia: "Bažnyčios dialogas su pasauliu yra paikas ir tuščias sapnas, jei jis nėra lydimas katalikų dialogo pačioje Bažnyčioje... Kaip mes galime pradėti dialogą su netikinčiais, jei mes negalime kalbėti su tikinčiais? Kaip mums gali sektis su 'svetimaisiais' ten, kur mums nesiseka pačioje šeimoje? Negali būti dviejų katalikiškų pažiūrų: viena išorei, kita saviškiams. Dialogas už šeimos neįmanomas, jei jis neįmanomas šeimoje... Ar mes norim, ar nenorim, Bažnyčioje yra skirtumų ir susikaldymo. Taip buvo visuomet, tačiau tai buvo mažiau pastebima tomis dienomis, kada buvo mažiau laisvės. Ir tai pasiliks visuomet. Ką mes turime pašalinti yra ne mūsų skirtumai, nežiūrint kaip dideli jie bebūtų

(su sąlyga, kad jie pasiliks abipusės pagarbos ribose), bet mūsų 'išskirtinumas' (exclusiveness), savininko galvosena — lyg mes būtume mūsų tikėjimo savininkais! Dialogo paslaptis glūdi neturto pajutime".

Dubois-Dumee tęsia: "Mes nekviečiam konservatorius tapti progresyviaisiais ar burtis prie kokio kompromiso. Mes norėtume juos kviesti būti tikrai konservatoriais: tai yra kuo grynesniais ir dėl pačių kilniausių juos įkvėpiančių idealų. Tuo pačiu būdu mes kviestume naujintojus vykdyti atnaujinimo darbą meilės dvasiojeir nuošaliai nuo asmeninės karjeros. Vienybė gali būti pasiekta, 'jei mes susitarsime', pasak tėvą Pohier, 'susitikti vienas su kitu kaip tai daro neturtingieji: kaip žmonės, kurie nepasisavina kito, bet jį priima — ir pri'ma iš Dievo' ".

Tame pačiame žurnalo numeryje it'n įdomus tėvo Gregory Baum straipsnis "Sensus Fidelium". Kiekvienam numeryje skaitytojas ras žinių apie Pax Romana federacijų gyvenimą — pavyzdžiui, 1965 m. ketvirtame numeryje skaitėme: "Lietuviai katalikai intelektualai neseniai įvykusioje konferencijoje nagrinėjo šių laikų iššauką katalikui egzilui ir priėmė rezoliucijas, kurios išreiškia paramą civilinėms teisėms, pasitenkinimą Bažnyčios Susirinkimo pasisakymu apie žydus ir viltį, kad religinės laisvės deklaracija bus priimta sekančioje sesijoje". Aišku, žurnalo žinutė kiek pavėluota (senlraugių konferencija vyko 1964 m. lapkričio mėnesį), tačiau tai simbolizuoja mūsų pačių nerangumą.

Skaitytojas nustebs sužinojęs, kad šešis kart į metus pasirodąs "Pax Romana Journal" kainuoja tik du dolerius metams. Drįstume manyti, kad tie du doleriai gali būti mūsų skaitytojams vertingiausia metų išlaida (aišku, po penkinės kitam mūsų didžiai vertinamam žurnalui). Laišką siųsti: Subscription Service, Pax Romana, 1701 Fribourg, Switzerland.

VARTOTOJŲ APSAUGAI

Kovo 21 d. JAV prezidentas kalbėjo Kongresui apie eilę įstatymų, kuriuos administracija siūlo Kongresui priimti. Visi įstatymai liečia vartotojų apsaugą. Prezidentas pabrėžė, kad JAV yra jau 61-mam negirdėto ekonominio klestėjimo mėnesyje (tai ilgiausias taikos meto laikotarpis be ekonominio atoslūgio). Nedarbo nuošimtis krinta — prieš metus 5% krašto darbininkų neturėjo darbo, gi dabar darbo neturi tik 3.7%. Klestinti krašto ekonomija yra pagrįsta vartotoju, kuris renkasi ekonomines vertybes ir moka už patarnavimus. Tačiau pasirinkimas turi būti prasmingas — reikia žinoti, kas renkamasi. Todėl siūlomi du įstatymai vartotojų apsaugai paskolų ir įpakavimo srityse. Krašto ekonominio gyvenimo tempas greitinamas paskolomis vartotojams per bankus, išsimokėjimo planus: praeitais metais prekybininkai ir finansinės institucijos davė 75 bilijonus dolerių paskolų vartotojams. Iš šios sumos 25 bilijonai dolerių grįžo skolintojams kaip mokestis už patarnavimą. Jei tai atrodo gan didelis nuošimtis, tai visai teisinga. Visa bėda, kad vartotojai net nežino, kokį nuošimtį jie mokės už paskolą. Pavyzdžiui: mažosios paskolų bendrovės skolina pinigus 3% mėnesiui — tai iš tikrųjų sudaro 37% per metus; bankai skelbiasi duodą paskolas naujiems automobiliams pirkti už 4% metams — tikrasis nuošimtis dažniausiai yra 9%; vadinamas 6% finansavimas naudotiems automobiliams yra mažiausiai 12% metams, o kartais siekia 25% metams; dabar reklamuojamas "teen-age credit", kuris kaštuoją "centus savaitei" kartais neša 80% mokestį per metus. Nežinojimas apie tikrąjį paskolos nuošimtį skaudžiausiai paliečia neturtinguosius — štai vyras Jersey City nusiperka televizijos aparatą už $123.88 išsimokėjimui — jis gauna knygutę su 24 bilietėliais: kas mėnesį moka $17.50. Koks palūkanų nuošimtis? — 229%. Senatoriai, kuriems teko tyrinėti paskolų planus, buvo pritrenkti ir supykę, kai sužinojo, kad kaikurie paskolų planai, kuriuos naudoja tėvai apmokėti savo vaikų mokslą universitetuose, ima už patarnavimą iki 60% palūkanų (tuo tarpu federalinis pašalpos planas imi tik 3%). Po šitokių faktų darosi aišku, kad vartotojas turi teisę aiškiai sužinoti, kiek jam kainuoja paskola. Tokio įstatymo projektą, pavadintą "truth-in-lending bill" yra į senatą įnešęs senatorius Douglas. Prieš šį įstatymą ypatingai smarkiai kovoja smulkiųjų paskolų "industrija".

...IR ĮPAKAVIMAS

Antroji administracijos projekto dalis — parduodamų produktų sąžiningas įpakavimas. Jei pirkėjas nueina į "supermarket" šiandien, jis ant lentynų randa 8000 įvairių produktų — prieš 20 metų jis rinkosi tik iš 1500. Pasirinkimą apsunkina ir produktų įpakavimas — dėžės ir buteliai neduoda teisingos nuovokos apie jų turį. Įvairūs pardavinėjimo triukai taip apsunkina palyginimą tarp dviejų pirkėjo dėmesiui konkuruojančių produktų, kad pirkėjas perka "iš akies", neretai pasirinkdamas neekonomišką gaminį. Pavyzdžiui, "King size", "Economy" žodžiai jau nieko nereiškia — dažnai brangiau reikia mokėti už didesnį produkto kiekį (gi to pirkėjas, aišku, visai nesitiki).

Su įpakavimu rišasi ir pavojaus vaikams klausimai. Pavyzdžiui, kasmet daugiau kaip 500,000 vaikų JAV netyčiomis paragauja nuodų. 1964 metais 2,100 amerikiečių mirė nuo netyčia paimtų nuodų — iš jų beveik 500 buvo vaikai žemiau 5 metų amžiaus. Tarp 125 ir 150 vaikų kasmet miršta — ir tūkstančiai suserga — užvalgę didesnius kiekius skanaus vaikams skirto aspirino. Todėl naujo įstatymo projekte siūloma, kad vaikams skirtas aspirinas būtų parduodamas buteliukuose, kuriuose nebūtų daugiau 20 tablečių. Įstatyme taip pat reikalaujama, kad vaikus traukiantieji vaistai būtų pakuojami buteliukuose su viršeliais, kuriuos mažieji negalėtų atidaryti.

ateitis –

ŽURNALAS

GALVOJANČIAM

IR KURIANČIAM

JAUNIMUI

(Žiūrėk 77 psl.)

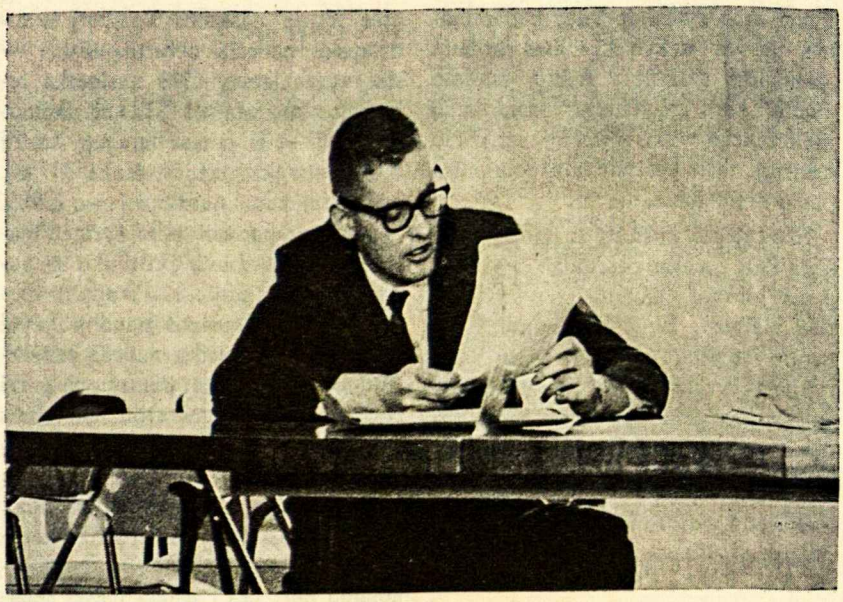

redaktoriaus žodis

"Ateities" žurnalo kryptis 1964-66 metais sulaukė nemaža dėmesio. Be apžvalgų, pasirodžiusių **Draugo, Darbininko** puslapiuose, ir be laiškų pačiai redakcijai, žurnalo krypties analizės tilpo **Lietuvių Dienose** J.K. pasikalbėjime su dr. V. Vardžiu (1965 m. spalio mėn., p. 4), **Aiduose** Juozo Kojelio straipsnyje apie jaunimo žurnalus (1966 m. sausio mėn., p. 37) ir **Metmenyse** (1966 m., Nr. 10) V. Kv. (dr. V. Kavolio) straipsnyje "Susitikimai su nepažįstamais draugais". Kadangi susilaukėme gan daug dėmesio iš šalies, atėjo laikas tarti žodį iš vidaus, t.y. redaktoriaus kėdės.

Dr. Vardys **Lietuvių Dienose** teigia, kad **Ateities** kryptis vieniems patiko, kitiems ne. Neutraliųjų nebuvo. Kiek šis teigimas teisingas, sunku spėti, bet, kad **Ateities** kryptis sukėlė tam tikrą ir kartais gan aštrų pasikalbėjimą ateitininkų gretose, yra faktas. Šis pasikalbėjimas augo ir į jį įsijungė mūsų "tradiciniai priešai". Kiek šis dialogas praplės visuomenės akiratį, nesiimu atsakyti. Tik tikiuosi, kad jo svarba bus didesnė, negu akmens, įmesto į vandenį. Tikiu, kad šis subangavimas nebus tik laikinas, bet ženklins šviežią vėją mūsų visuomenėje.

Gal aštriausios kritikos bei geriausių atsiliepimų susilaukėm dėl paimtos linijos civilinių teisių klausimu. Vieniems tai buvo kišimasis į politiką (atrodo, kad šis argumentas mažai kuo skiriasi nuo 1930 m. argumento, kuriuo uždaryta Moksleivių Ateitininkų Sąjunga), kitiems — nesirūpinimas lietuviškais klausimais ir paskendimas "internacionaliniame kosmopolitizme". Treti tai matė kaip gilų krikščionišką rūpestį žmogumi, arba bent kaip konkretų humanizmą, žvelgiant iš liberalų taško.

Atrodo, kad rūpinimasis bendra's žmonijos reikalais bei tiesos ieškojimas nėra nei vienos srovės žmonių monopolis. Čia susitinka žmonės iš įvairių organizacijų bei srovių. Tad ir dr. V. Kavolio teigimas, kad **Ateities** žmonių konkretus humanizmas išplaukia iš sekularinės, o ne krikščioniškos laikysenos, yra tam tikras "triumfališkumas" liberalinei idėjai ir "netikinčiajam". Pati didžiausia straipsnio silpnybė yra sudogmatinimas savų įsitikinimų ir nutapymas svetimųjų rūpesčių ir sampratų savomis spalvomis. Dr. V. Kavolio atsiliepimas apie **Ateitį** yra žmogiškas ir teigiamas: reikia džiaugtis jo pradėtu autentišku dialogu.

Dialogas reikalauja atvirumo ir iš mūsų pusės: gaila, kad tame pačiame numeryje kitame straipsnyje "Ideologijų išsekimo amžiuj" dr. Kavolis negailestingai tvoja per galvą visiems vyresniosios kartos asmenims sekančiu teigimu: "kurio vyresnės kartos lietuvio moraliniais impulsais mes dar galime pasitikėti...." Su tuo nenoriu sutikti, nes yra mūsų vyresniojoj kartoj asmenų, kurių moraliniais impulsais ne vien tik galima pasitikėti, bet kurių moraliniai impulsai yra daug gyvesni negu 1930 ar 1940 m. gimusių kartos. Vienas iš tokių šviesių asmenų yra tėvas Jonas Kidykas, SJ (žiūrėk jo laišką iš Brazilijos, **Ateities** 1965 m. Nr. 6). Turėtume būti atsargesni operuodami universalia's teigima's. Būkime atviri: tiesos ieškojimas ir sąžinės budinimas yra itin komplikuotas procesas, plaukiąs iš įvairių įsitikinimų (nes nei vienas iš mirtingųjų nesame tiesos šaltinis), o ne monopolis tų, kurie pasirenka ištikimybę, o atmeta Dievą.

Kas toliau!

Mes ir toliau pasižadame kalbėti moralinia's klausimais, nors jie ir rištųsi su politika. Moralinio klausimo ryšys su politika nepadaro jo grynai politiniu klausimu. Ne visi ir ne viems mūsų keliami klausimai patiks, to mes ir neprašome. Tik tikime, kad būsite tiek atviri, kad savo nuomonę leisite mums žinoti laiškuo-

„ateitis" skelbia kūrybos konkursą

Norėdama prasmingai paminėti 1966 — Jaunimo Metus, "Ateitis" skelbia konkursą, kuriame kviečiami dalyvauti visi jaunieji rašytojai ir poetai. Konkurse skiriamos keturios premijos:

I. Poezijai — $200 (18-30 m. kūrėjams),
II. Poezijai — $100 (kūrėjams iki 18 m.),
III. Prozai — $200 (18-30 m. kūrėjams),
IV. Prozai — $100 (kūrėjams iki 18 m.).

Konkurso jury komisija vertins visus 1966.I.1—XII.31 "Ateities" redakcijai atsiųstuosius rankraščius, nebent autorius pažymėtų, kad konkurse nenori dalyvauti. "Ateities" redakcijos adresas: — "ATEITIS", 4545 W. 63rd Street, Chicago, Illinois 60629.

Premijos bus įteiktos 1967 m. pradžioje įvyksiančiame "Ateities" dailiojo žodžio vakare.

"Ateities" redakcija

---

se, kuriais dalinsimės su skaitytojais "Vox Populi'" skyriuje.

Kas liečia Bažnyčią, ir toliau mes tęsime savo užimtąją liniją, bandydami Vatikano II Susirinkimo dvasią puoselėti lietuvių tarpe.

Ateities žurnalas pagimdė ateitininkų sąjūdį — jam jis nori ir toliau tarnauti, ne vien užrašydamas veiklos kroniką, bet ir pateikdamas minčių svarbiaisiais gyvenimo klausimais, kad skaitytojai būtų iššaukti juos pergalvoti ir giliau įsisąmoninti. Žurnalas tačiau negali užmiršti ir jaunatvei būdingo žaismingumo — man atrodo, kad "Kreivos Šypsenos" yra būtinai reikalinga ir teigiama žurnalo dalis.

Ar Ateitis jaunimo žurnalas?

Čia kyla klausimas, kurį turėtumėm šiandien panagrinėti — kokia turėtų būti moksleivių ir studentų spauda ir ar iš tikro šiuo metu (pirmu kart žurnalo istorijoj) **Ateities** nebegalima laikyti moksleivių ir studentų ateitininkų žurnalu, kaip teigia ponas Juozas Kojelis **Aidų** žurnalo puslapiuose (**Aidai,** 1966 m. sausio mėn., Nr. 1, p. 37). Ponas Kojelis savo kategorišką teigimą paremia dviem kitais teigimais: "Kad ne moksleivių, perdaug aišku ir įrodinėti nereikia"... "Studentai savo žodį **Ateities** klausimu tarė praėjusios vasaros stovykloje. Jų argumentacija įtikinanti, išvados konkrečios: reikia **Ateitį** grąžinti jaunimui. Ir reikia grąžinti ta prasme, kad ne tik kiti per **Ateitį** juos galėtų mokyti, bet ir jie patys save visokeriopai ugdytų"...

Pirmiausia žvelgsiu į teigimą, kad **Ateitis** ne moksleivių žurnalas. Nors tai ponui Kojeliui yra itin aišku, man redaguojant **Ateitį** toks vaizdas nesusidaro. Pervertus paskutinių dviejų metų žurnalo komplektus gaunasi vaizdas, kad beveik visa beletristika ir poezija tai moksleivių darbas. Neteigsiu, kad grožinės kūrybos būtų buvę perdaug, ir kad **Ateitis** nebūtų galėjus būti artimesnė moksleiviams savo turiniu, bet už tai šiais metais kaip tik ir skelbiam kūrybos konkursą su atskirom premijom moksleiviams ir studentams. Kiek tai įtrauks moksleivius į savęs ugdymąsi duos žinoti šio konkurso išdavos. Pagal p. Kojelį moksleiviams dabartinėje **Ateityje** yra likę tik oficialūs Centro Valdybos pranešimai, korespondencijos ir kaikurie stovyklų aprašymai. Kaip tik korespondencijų rašyme, kur galėtų pasireikšti moksleiviai, daugiausia pasireiškia moksleivių globėjai, o būtų gera, kad ne vien **Ateitis** prašytų moksleivius rašyti, bet taipgi ir kuopų globėjai stengtųsi raginti moksleivius rašyti korespondencijas, kūrinius, straipsnius.

Kas liečia pono Kojelio cituotą studentų nuomonę, tai jau kitas klausimas. Jų argumentai nėra įtikinę nei jų pačių. Teko susitikti su nemažu būriu studentų jų ruoštuose kursuose Dainavoje kovo 26-27 dienomis. Teko atvirai su jais pasikalbėti ir susidarė vaizdas, kad **Ateitis** yra jų laikoma savu žurnalu, kad jie rūpinasi bendromis žmonijos problemomis, kad dalis "įtikinančios argumentacijos" buvo parašyta kaip skanus juokas. Nesakyčiau, kad studentai būtų pilnai patenkinti dabartine **Ateitim.** Kad žurnale yra trūkumų, visiems mums aišku, bet studentai nekalbėjo apie **Ateities** grąžinimą jiems ir moksleiviams — jie kalbėjo kaip ją pagyvint, neišmetant to kas yra, bet patiems prisidedant.

Norėčiau, kad tie, kurie **Ateities** liniją spaudoje vertino, priimtų šias mintis kaip mūsų pokalbio tąsą.

S. Radvila

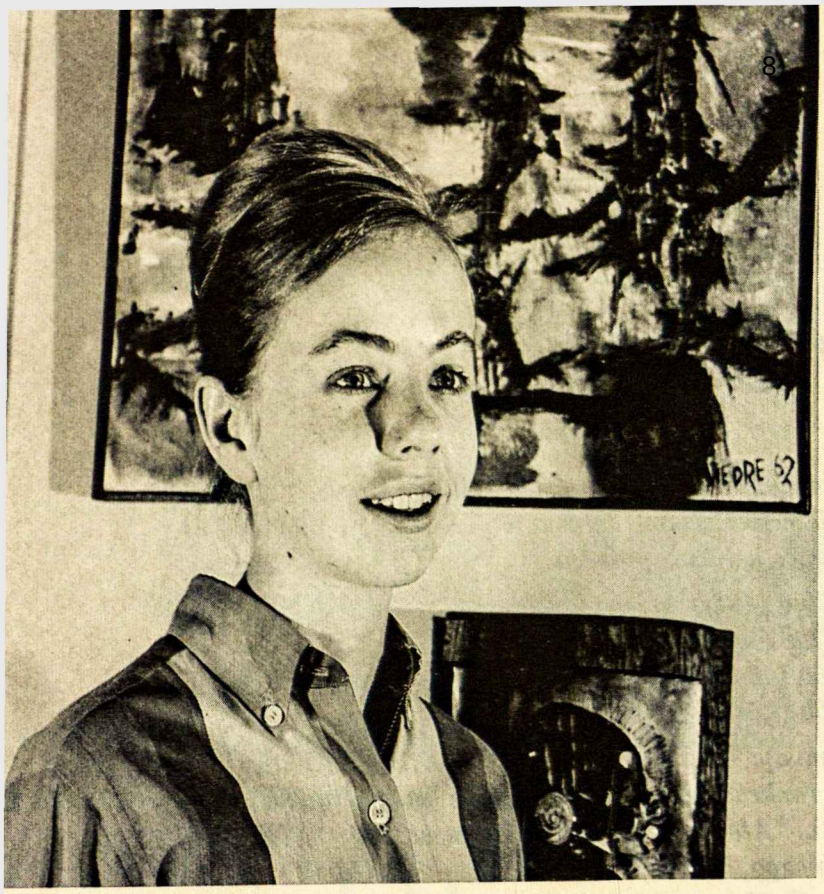

giedrė

Kokiose aplinkybėse ir kuriais amžiaus metais pajutote potraukį menui?

Meną mėgau nuo mažens, bet galutinai pasirinkau meno studijas tik būdama kolegijoje.

Kur studijavote meną?

Meną studijavau St. Xavier kolegijoje (baigiau 1961 metais) ir vasarom laukau Chicagos Meno Institutą.

Kuriose kolektyvinėse parodose lig šiol dalyvavot? Kur ir kada buvo suruoštos Jūsų individualios parodos, ir kur rengiatės viešai pasirodyti artimiausioje ateityje?

Su savo tapybos, emalio ir mozaikos darbais dalyvavau sekančiose parodose:

St. Xavier Kolegijos abiturienčių paroda, 1961
St. Xavier Kolegijos alumnų paroda, 1962, 1963
Kultūros Kongreso paroda (Chicagoje), 1962
Chicago Arts Festival, 1962
Mississippi River Craft Show (Memphis, Tenn.), 1963 (emaliai)
Religinio Meno paroda (Chicagoje), 1964
Jaunųjų Dailininkų paroda, 1963, 1964
Barat Kolegijoje (Lake Forest, Ill.), 1962

Priedo, teko kelis darbus išstatyti Chicagos Meno Instituto Sales and Rental Galleries ir 69-Galerijoje, Chicagoje.

Teko išstatyti savo darbus "individualiose" parodose *Draugo* patalpose 1965 metais ir St. Xavier Kolegijoje 1965 metais.

Šiemet žadu dalyvauti Pasaulio Moterų Sąjungos ruošiamoje parodoje (Chicagoje) ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Kongreso meno parodoje.

Labiausiai mums yra įstrigęs Jūsų lyg ir dvejopas reiškimasis: tapyboje ir emalyje. Kuris iš šitų dviejų kūrybos būdų Jums arčiausiai prie širdies ir kuriame dabar daugiausia dirbate?

Tapydama jaučiu truputį daugiau laisvės. Turiu progos išbandyti naujas idėjas. Tapybos darbą galima lengviau pataisyti, prieinamiau yra iš-

bandyti įvairią techniką, spalvų derinimą ir bendrai yra lengviau išreikšti to momento ūpą.

Tuo tarpu emalio technika yra kiek "griežtesnė". Tai yra labai senas meno metodas, kuriuo palyginus labai mažai menininkų naudojasi. Dirbdama su emaliu, mėginau pritaikyti abstraktaus meno principus vienai iš seniausių technikų.

Ką aplamai manytumėt apie čionykštę lietuvių, ypač jaunųjų dailininkų, kūrybą? Koks būtų rezultatas, lyginant juos su amerikiečiais ir kitais?

Mūsų vyresnieji menininkai yra puikiai pasirodę svetimtaučių tarpe, ne tik Amerikoje, bet visame pasaulyje. Pietų Amerikoje, Australijoje, Europoje ir Amerikoje lietuvių menininkų darbai figūruoja pačių geriausių tarpe. Ne vienas iš mūsų menininkų yra prasimušę į pačias profesines viršūnes.

Vyresniųjų pėdsakais seka visa eilė jaunų ir pajėgių menininkų. Jaunieji, studijuodami vietiniuose universitetuose, vis tik jaučia patraukimą ir pareigą dalyvauti lietuviškoje veikloje. Gal puikiausias pavyzdys yra Chicago jaunųjų menininkų klubas, kuris jau pajėgė suruošti ketvirtą parodą Chicagoje. Šiam klubui netrūksta menininkų. Gal didžiausia problema yra parinkimas tinkamiausių darbų, o tai gi yra labai sveikas reiškinys.

Amerikoje baigusių mokslus menininkų yra visa eilė. Jie reiškiasi visose meno technikose, bet gal pats geriausias pavyzdys "jaunųjų" lietuvių menininkų yra Kęstutis Zapkus, kuris pačių amerikiečių yra skaitomas vienu iš geriausių jaunųjų dailininkų Amerikoje!

Bet dar svarbiau yra pabrėžti mūsų visuomenės palankumą menui. Kiekviena meno sritis, kiekvienas menininkas turi jausti, kad jo darbas bus vertinamas tos srities mėgėjų. Dailininkams yra ypatingai malonu pasireikšti lietuviškoje plotmėje, nes kiekviena paroda susilaukia visuomenės dėmesio ir menininkai yra dažnai paremiami finansiniai. Toks mūsų bendruomenės susidomėjimas menu, žinoma, yra viena svarbiausių priežasčių tokiam apsčiam jaunųjų dailininkų veikimui.

Neretai matome Jūsų darbuose ir religines temas. Įdomu, kaip ir kokį vaizduojatės religinį meną visoje moderniojo meno raidoje?

Menas ir religija ėjo ranka rankon per tūkstančius metų. Nuo ankstyviausių laikų Bažnyčia buvo viena svarbiausių meno rėmėjų. Per amžius Bažnyčia rėmė meną finansiniai, o religija davė patiems geriausiems menininkams įkvėpimo.

Bažnyčia remia meną ir šiandien, nors dabar "rėmėjų" yra daugiau. Menu rūpinasi ir remia universitetai, įvairūs institutai, draugijos ir, žinoma, pavieniai asmenys. Tas menui yra sveika ir todėl šiandien menas yra kiek dinamiškesnis.

Pats "religinis menas" eina paraleliai su bendru moderniškuoju menu. Reikia pastebėti, jog abstraktų meną visuomenė prieš keliasdešimt metų priėmė gana kritiškai, bet bažnyčios nebijojo paremti šios meno stadijos ir, žinoma, gerokai prisidėjo prie bendruomenės "lavinimo".

Kas liečia tematiką ir inspiraciją, religinis momentas visose meno srityse visada buvo svarbus ir manau, kad šiais laikais netrūksta religinės įtakos.

Pasikalbėjimą su Giedre Žumbakiene pravedė redaktorė Elena Bradūnaitė. Numerį iliustruojame Giedrės Žumbakienės emalio darbų nuotraukomis.

FELIKSAS JUCEVIČIUS

Lietuviškosios buities mitai

Neretai sutinkame neįdomių žmonių, žmonių be charakterio ir vidinės gelmės, atstumiančių žmonių. Jie palieka dvasinių paliegėlių įspūdį. Juos padaro tokiais ne tiek išorinės nelaimės ar ligos, bet labiau "atsižadėjimas" gyventi pagal tą pašaukimą, kuriam dvasia apdovanotos būtybės yra pašauktos gyventi. Istorija pažįsta taip pat "neįdomių" tautų, tautų be dvasinio veido ir kūrybinio polėkio, surambėjusių tautų. Stebėdami tokias tautas, negalėtumėme sakyti, kad jos tikrai gyvena. Jos tik egzistuoja.

Kas priveda tautas prie dvasinio apsnūdimo? Apsiribojimas nuo pasaulio, paskendimas praeities sapnuose, užsidarymas savyje. Kinų sienos, ghetto, gyvenimas praeitimi yra pagrindinės tautų sustingimo priežastys. Kad perdėtas prisirišimas prie senovės veda į stagnaciją, tai akivaizdžiai parodo vakarų pasaulio likimas. Nuo V a. prieš Kristų iki XV a. po Kristaus, t.y. per du tūkstančius metų, vakariečiai samprotavo ir kalbėjo Platono, Aristotelio, Ptolomėjaus, Euklido terminais. Kas buvo jųjų pasakyta, tai buvo šventa tiesa. Neklaidingumas buvo sutapatinamas su senove. Ne naujų dalykų ieškojimas, bet žinomųjų kartojimas buvo laikomas moksliniu idealu. Štoks praeities suabsoliutinimas buvo pagrindinis stabdis progresui. Kada vakarų Europa pradėjo vėl žengti pirmyn? Šešioliktame šimtmetyje. Bet nemanykime, kad lūžis įvyko dėka žmonių, kurie žavėjosi antikiniu pasauliu ir mėgino jį prikelti. Priešingai, jį iššaukė vyrai, kurie atsisakė mąstyti senaisiais terminais. Ne Lorenzo il Magnifico, Marsilio Ficini, bet Kopernikas, Kepleris ir Galileo pasuko žmonijos istoriją progreso link.

Panašiai atsitinka su tautomis. Jos labai mėgsta žilą senovę sulyginti su aukso laikais. Ne iš dabarties, bet iš praeities ragina augančias kartas semtis dvasinės stiprybės. Bet tai darydamos, ar jos neignoruoja laiko greitai besisukantį ratą? Nors tautos yra praeities generacijų kūdikis, bet jos turi nepamiršti, kad joms priklauso ne praeitis, bet dabartis, ir dabartyje slypinti ateitis. Štai kodėl tautos turėtų kartoti ne tėvų ir prosenelių mintis, bet išmąstyti naujas mintis. Jos turėtų pasistatyti sau idealu ne kartoti, bet ieškoti, ne būti, kas buvo, o pasidaryti, kas dar nebuvo.

Nevienas girdėjo fenikso mitą. Tai nuostabus Arabijos dykumoje gyvenęs paukštis. Išklajojęs penkis ar šešis šimtus metų, jis susidegino ant laužo, ir paskui iš pelenų vėl pakilo su atnaujinta jaunyste gyventi naujų šimtmečių ciklą. Feniksas yra nemirtingumą mylinčios tautos simbolis. Atėjus laikui, ji turi save sudeginti, bet ne tam, kad išnyktų nebūtyje. Ji turi sunaikinti save, idant galėtų sau sugrąžinti jaunystę.

Kad fenikso mitas pasikartojo tautų gyvenime, paliudija istorija. Modernioji Graikija prisikėlė iš antikinės Graikijos griuvėsių. Panašiai atsitiko su Lietuva. Šiandien esame liudininkai Kinų imperijos prisikėlimo. Aišku, tarp Graikijos ir Lietuvos iš vienos pusės ir Kinijos iš kitos pusės yra esminis skirtumas. Graikijos ir Lietuvos, kaip ir daugelio kitų Europos kraštų, prisikėlimą sąlygavo praeities prisiminimai. Visai kitaip su Kinija ir kitais Azijos bei Afrikos kraštais. Šitos tautos kreipia savo žvilgsnį ne į praeitį, bet į ateitį. Ne kas jos buvo, bet kas dar nebuvo jos nori būti. Žinoma, dabartinės Kinijos laikyseną diktuoja josios politinė ideologija, o daugelio Azijos bei Afrikos tautų įvairios istorinės kategorijos ar tų kategorijų stoka. Bet tai nereiškia, kad jųjų tautinė vizija yra klaidinga. Kiekviena tauta, kuri nori, kad šimtmečiai, kurie ateina, jai priklausytų, turi būti ateities kūdikiu.

II

Iki šiol mes lietuviai gyvenome praeitimi. Gal dėl to yra kaltas atgimimo sąjūdis, kurio tautinė filosofija rėmėsi kunigaikščių Lietuvos idealizavimu. Kas diktavo šitą filosofiją? Istorinė tiesa, ar tuometinė pilkoji būtis? Atsakymą mėginsime surasti sekančių faktų analizėje.

Devynioliktojo amžiaus Europa, nors Napoleono karų išvarginta ir nuteriota, vis dėl to buvo apšvietos laikų Europa. Tai amžius, kada gimė industrinė revoliucija ir komunistų manifestas, politinės partijos ir nacionaliniai sąjūdžiai (prisiminkime tiktai Fichtės **Reden an die deutche Nation**), anglų imperializmas ir vokiečių militarizmas. Vokietijos gyvenimo sceną dominavo Goethe ir Schilleris, Beethovenas ir Bismarckas. Italijos — Manzoni ir Garibaldi, Anglijos — Disraeli, Dickensas ir Darwinas, Prancūzijos — Chateaubriandas, Hugo, Balzacas. Amerikoje siautė civilinis karas, ir jo sukeltų audrų viduryje stovėjo Abraomas Lincolnas, didysis žmogaus laisvės gynėjas. O kas buvo tų laiku Lietuva? Tai šiaudinių lūšnelių ir neišbrendamų kelių, Kražių skerdynių, Muravjovo ir graždankos Lietuva. Tai Lietuva, kur baudžiauninkai dar kalbėjo lietuviškai, o ponai ir bajorai garbino save ir Dievą tik lenkų kalba. Kas galėjo žavėtis šitokia Lietuva? Štai kodėl kaip žemaičių bajorai, taip ir aušrininkai su varpininkais kreipė savo žvilgsnį į praeitį, į tuos laikus, kai lietuvis savo kalaviju daužė Maskvos mūrus, ar savo žirgą braidino Juodosios jūros vandenyse. Kunigaikščių Lietuva atrodė jiems kaip sapnas, graži pasaka, kai ją palygino su savo laikų Lietuva. Kartu jiems buvo gaila skurde merdėjančios Lietuvos. Jie ryžosi ją prikelti naujam gyvenimui. Bet jie gerai žinojo, kad tauta yra reikalinga dvasinės stiprybės, jei ji nori atsiekti savo tikslą. Deja, ji negalėjo jos semtis iš XIX a. kasdienybės. Štai kodėl jie ragino savo tautą stiprintis save praeities laikų prisiminimais. O kas buvo tie prisiminimai? Didele dalimi jų pačių sukurtieji mitai.

Nepriklausoma Lietuva liko ištikima atgimimo sąjūdžio filosofijai. Kaip mūsų istorikai, taip mūsų vadai ir mokytojai primindavo nuolatos senosios Lietuvos garbingą ir didingą praeitį. Mūsų kunigaikščių karo žygiai, jų veržimasis į rytus, jų laimėjimai buvo laikomi lietuviškojo genijaus liudininkai. Kad Mindaugo, Gedimino, Vytauto Lietuva buvo genijų ir milžinų Lietuva, tai tebėra ir šiandien mūsų tautinio tikėjimo dogma, kurią išpažįstame salėse, bažnyčiose, knygose.

Ar šitoji dogma yra istorinė tiesa, ar mitas? Kitaip sakant, ar tai yra istorinis faktas, ar tik žmonių ir įvykių idealinė samprata, kurią išreiškiame istorinėje formoje? Kai kam šitoks klausimo statymas gali atrodyti nevisai ortodoksiškas. Nesakome, kad tai yra. Bet vis dėl to jį statome, nes ortodoksiškumas nevisuomet reiškia tiesą. Kad kunigaikščių Lietuvos ligšiolinė interpretacija slepia daug ortodoksiškumo, bet ne tiek daug istorinės tiesos, mums leidžia manyti josios pačios likimas. Ar mūsų liaudis nesako, kad medį galime geriausiai pažinti iš jo vaisių?

Kai kalbame apie tautų, kaip paskirų individų, gyvenimą, tai dažnai iškeliame "aklojo" ar dieviškojo likimo vaidmenį. Bet egzistuoja taip pat kitos rūšies likimas, kurį galėtume vadinti žmogiškuoju. Tautos kolektyvinė išmintis ir veiksmai yra tas likimas, kuris apsprendžia josios istorinį vyksmą. Mes turime nepamiršti, kad ne tik žmonės, bet ir tautos yra savo likimo kalviai. Nesinorėtų manyti, kad mes lietuviai kaip praeityje, taip šiandien turėtume daryti išimtį.

Kas labiausiai krinta į akis, kai žvelgiame į savo tautos praeitį, tai stoka solidarumo tarp paskirų genčių. Kai tryliktojo amžiaus pradžioje kryžiuočių ordinas pradėjo užpuldinėti prūsus, o kalavijuočių — kuršius ir žemgalius, tai mūsų kunigaikščiai nematė jokio reikalo jiems padėti. Kai kas sakys gal būt, kad jie to padaryti negalėjo, nes jų pačių valdžia buvo visai dar silpna. Bet ar padėtis pasikeitė, kai jų valdžia sustiprėjo? Nė kiek. Vietoj kad padėtų pavergtosioms gentims išsilaisvinti, tai jie išvyko pavergti silpnesnių už save. Lietuvių priešai buvo solidaresni. Kai kalavijuočiai prie Saulės buvo sumušti, tai kryžiuočiai tuojau atėjo jiems į pagalbą, ir netrukus su jais susijungė.

Daug mitinio elemento įpiname, kai kalbame apie nuo Baltijos iki Juodosios jūros Lietuvą. Nenorime paneigti mūsų kunigaikščių karinių sugebėjimų, nei to vaidmens, kurį Lietuva atliko anais laikais rytų Europoje. Tačiau mes drįstame abejoti politine išmintimi, kuri skatino kunigaikščius daryti tuos užkariavimus. Nei matome rimto pagrindo didžiuotis jų militariniais laimėjimais, kurie buvo visiškas fiasco kaip politiniu, taip ir tautiniu atžvilgiu.

"Aguonėlės" (emalis) 1965
Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

mitai...

Iš istorijos žinome, kad užkariautojai atnešdavo paprastai užkariautiesiems savo civilizaciją. Antikiniais laikais taip buvo su romėnais, viduramžiais su vokiečiais, o moderniaisiais laikais su anglais ir prancūzais. Kitaip įvyko su lietuviais. Kadangi jie patys neturėjo aukštesnės civilizacijos, tai persiėmė nugalėtųjų civilizacija. Ne lietuvių kalbą įvedė užkariautuose kraštuose, bet bialorusių kalbą padarė oficialia net pačioje Lietuvoje. Istorija sunkiai galėtų nurodyti kitus užkariautojus, kurie taip vergiškai perimtų nugalėtojų gyvenimo būdą. Panašiai tėra atsitikę tik su normanais. A. Mickevičius yra teisus, kai su jais palygina mūsų kunigaikščius: "Kaip normanų vadai vakaruose, kur jie apsistoja, visur jaučiasi namie, visur kur įsmeigia ir iškelia vėliavą, jie pradeda naują dinastiją ir naują istoriją. Ne savo tautybę primeta, bet jie mielai priima lenkų tautybę ar rusų tautybę". (A. Mickiewicz, Les Slaves, Paris 1914, p. 127). Ar mūsų istorikai galėtų daug prieštarauti didžiojo poeto šitam teigimui? Kaip ten bebūtų, viena aišku, kad lietuvių sukurtosios imperijos likimas buvo tas pats kaip normanų — iš jų liko tik šipuliai.

Kartą Lincolnas sakė, kad istorija nėra istorija, jei ji nėra tiesa. Iš tikrųjų, istorijos negalime laikyti mokslu, jei ji apsilenkia su faktais. Tiesa, Oscar Spengler laiko istoriją ne mokslu, o tik poezija. Atrodo, kad mes lieviai pasisakome mieliau už spenglerinę istorijos sampratą. Istorija, kiekvienu atveju Lietuvos istorija, yra mums daugiau poezija negu objektyvi tiesa. Bet ar neparodytume daugiau tautinio subrendimo, jeigu pajėgtume žvelgti realiau į savo tautos istoriją? Kai mūsų poezija pasiekė europinį lygį, tai savaime išnyko iš jos "berželiai svyruonėliai", "mergelės lelijėlės", "čiobreliai" ir kiti pigūs išsireiškimai. Ar nebūtų laikas taip pat ir mūsų tautos istoriją apvalyti nuo mitinių kategorijų, kuriomis pereitame šimtmetyje operavo nors ir nuoširdūs, bet naivūs patriotai?

III

Tačiau gyvename ne tik praeities mitais. Mes šiandien kuriame naujus. Kai susitinki su latviais, tai gaunasi įspūdis, kad jie beveik visi yra grafai, baronai ar net karališkojo kraujo palikuonys. Tai jiems nesunku įrodyti, nes jie neturėjo nei grafų, nei baronų, nei karalių. Kai pasiklausai lietuvių, tai sužinai, kad mes kuone visi genijai. Mes turėjome geriausias operas, geriausius teatrus, kavines, krepšininkus ir t.t. Žinoma, tik nutylime, kad Lietuvos krepšinio rinktinę sudarė daugumoje amerikiečiai lietuviai.

Negalime paneigti, kad nepriklausoma Lietuva davė gerų poetų, dailininkų, porą gerų filosofų ir gal tiek pat istorikų. Gražių laimėjimų pasiekėme ir kitose srityse, ir būtų klaida, jei mes jais nesidžiaugtumėme. Bet mes apsilenktume su tiesa, jei save mėgintumėme pastatyti šalia kitų vakarų Europos tautų. Jeigu tai darytume, tai parodytumėme savo apgailėtiną ignoranciją. Kokią formą beimsime, kuria reiškėsi mūsų tautos dvasinis pasaulis, reta kuri peržengė folkloro ribas. Padėtis yra nedaug pasikeitusi šiandien. Kaip mes besižavėtumėme liaudies dainom ir tautiniais šokiais, turime nepamiršti, kad visa tai yra pačios primityviausios kultūrinės formos. Nei anglams, nei prancūzams, nei italams nereikia užakcentuoti savo liaudies kultūros, nors jie ir turi nuostabiai gražų folklorą. Ir aišku kodėl: jie turi daug daugiau negu tai. Kai kur jau ir mes pasiekėme aukštesnį lygį, bet vis dėl to retai kur peržengėm vidutiniškumo ribas. Kiek mes turime vardų, kurie būtų žinomi už Lietuvos ribų? Gal tik du — Donelaitį ir Čiurlionį. Bet ir jie toli gražu neužtikrina mums tinkamesnės vietos kūrybingųjų tautų tarpe. Kad nepasiekėme to, ką kiti pasiekė, ir kad nesame, kas turėtume būti, negali suversti kaltės išorinėm aplinkybėm. Žvelkime į žydų tautą. Per du su viršum tūkstančius metų ji neturėjo nei savo valstybės, nei savo kalbos, persekiojama ir neapkenčiama, ir vis dėl to ji davė tokių genijų, kurie užtikrino jai nemirtingumą visiems amžiams.

Mūsų tautai susirūpinti aukštesniu kultūriniu lygiu yra egzistencinė būtinybė. Nes tauta, kuri tik pasitenkina vegetavimu, nepateisina savo buvimo ir negali būti pasididžiavimu nei saviesiems, nei susidomėjimo objektas kitiems. Aišku, mažai tautai nėra taip lengva pasiekti kultūrinių aukštumų, bet tai neturėtų mūsų atbaidyti jų siekti. Pagrindinė bėda su mumis lietuviais yra gal ta, kad mes mieliau statome gražius paminklus ir gražius pastatus, o ne tiek rūpinamės savo auklėjimu ir išsimokslinimu. Mes pasitenkiname savo vidutiniškumu.

Mes stokojame dar ir kitos savybės, kuri yra būdinga didžiadvasėms tautoms — meilės laisvei. Bet ar mūsų tauta nemyli laisvės? Ar nepriklausomybės karai ir partizanų aukos nepaliudija iškalbingai, kaip lietuvis myli laisvę ir moka aukotis už ją? Mano supratimu, klausimo pastatymas šitokioje plotmėje rodo, kad mes nesuvokiame, ką reiškia mylėti laisvę. Apskritai, ar mes neturime sukūrę savo rūšies mitą apie mūsų meilę laisvei?

Mylėti laisvę reiškia daugiau negu mirti už savo tautą. Pavergėjai ar nemiršta už savo tautą? Tironai ar nesigina nuo priešų? Mylėti laisvę reiškia išpažinti ir pripažinti savo artimą kaip laisvą būtybę. Mylėti laisvę reiškia ne tik pačiam džiaugtis laisvės dovana, bet daryti viską, kad ir kiti galėtų ja džiaugtis. Mylėti laisvę reiškia reikalauti ne tik sau, bet ir kitiems sąžinės laisvės, politinės laisvės, žodžio laisvės, religinės laisvės, spaudos laisvės. Mylėti laisvę reiškia ja tikėti, ją ginti, ją užtikrinti sau ir savo artimui.

Kai taip suprantame laisvę, ar galime sakyti ramia sąžine, kad mes mylime laisvę? Ar nepriklausomybės laikais mes pasirodėme laisvę mylinti tauta? Ar lietuvis nebuvo laisvas savame krašte tol, kol jis vergiškai lankstėsi savo valdžiai? Kad mes nelabai mylime laisvę, nereikia grįžti į senus laikus. Užtenka pažiūrėti į šiandieninį gyvenimą. Mūsų bendroji laikysena artimo atžvilgiu rodo, kaip mažai mes mylime laisvę. Mūsų netolerantiškumas yra to liudininkas. Mes nepakenčiame ne tik priešingos, bet ir skirtingos nuomonės. Ar mes kalbame apie Trejybę ar vienybę, Alabamą ar Dainavą, Vliką ar diplomatus, mes visuomet reiškiame savo nuomonę "ex cathedra". Mūsų vadai ir mūsų veiksniai reikalauja vardan "tautinio drausmingumo" turėti tik vieną nuomonę visais politiniais klausimais, ypač tais, kurie liečia Lietuvos okupaciją bei jos laisvinimą. Kiekvienam kitaip galvojančiam nebėra vietos mūsų tarpe, nekalbant jau apie komunistus, kurie visi yra tautos išdavikai. Kažkas pasakė kartą, kad

vargas vienos knygos skaitytojui. Dar didesnis vargas tai tautai, kurios vadai reikalauja, kad visi piliečiai teturėtų tik vieną nuomonę.

Jeigu tikrai mes norime būti laisvę mylinti tauta, tai išmokime pirma respektuoti laisvės principą santykiuose su savo artimu. Kaip mes galime reikalauti laisvės iš svetimųjų, jei jos mes nenorime pripažinti savo broliui? Kiekviena laisvės samprata, kuri neatsisako inkvizicinės dvasios, yra galutinėje analizėje nelaisvės praktika.

"Audronaša" (emalis) 1965 K. Kuraitytės nuosavybė
Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

protestanto požiūriu

EUGENIUS GERULIS

RELIGINĖS LAISVĖS KLAUSIMU

Iš "Ateities" redakcijos gavau eilę klausimų, kad į juos atsakyčiau šiame puslapyje. Atsižvelgdamas į klausimų platumą ir į vieno puslapio ribas, šį kartą bandysiu atsiliepti tik į vieną klausimą, kuris seka:

Kokia yra Jūsų, kaip pasauliečio evangeliko, nuomonė apie Vatikano II Susirinkimo reformas? Kurias iš jų skaitote svarbiausiomis?

Ypač dėmesio vertas didesnis Kristaus akcentavimas bei pasauliečių vaidmens iškėlimas; draugiškas rankos ištiesimas aplinkai: ortodoksams, protestantams, žydams, islamo sekėjams ir hinduistams; moterų, kurios sudaro pusę žmonijos, Bažnyčioje pozicijos klausimo palietimas; gal kiek skaudus, bet sveikas apsisprendimas, jog ir tobula Bažnyčia yra reikalinga reformų. Svarbių nutarimų, liečiančių Bažnyčios vidaus gyvenimą, yra padaryta daug, tačiau pats svarbiausias ir reikšmingiausias posūkis, mano nuomone, yra **durų pravėrimas laisvės vėjui!** Jei Vatikano I sinodo dalyviai karštai besiginčydami nuo savo teisių, kurios taip aiškiai buvo pabrėžtos Konstancos susirinkime, atsisakė, tai Vatikano II sinodas, inspiruojamas paties popiežiaus, prie jų, atrodo, palaipsniui grįžta.

Popiežiai Jonas ir Povilas, sakyčiai, maceiniškai įžvelgę metafizikos esmę ir žemiško kelio istorijos vingius, Šv. Dvasios poveikyje apsisprendė, nors konservatoriams ir nepritariant, grąžinti savo tikintiesiems sąžinės religinės laisvės principą. Grąžinti, belgo kun. P. Fransen žodžiais tariant, kad krikščionis pats spręstų savo gyvenimo problemas, o ne lauktų diktanto iš viršaus. Esą, "klaidinga yra pažiūra mūsų problemas palikti išspręsti vienam mūsų dvasios tėvui". Jo teigimu, "galutinis sprendimas priklauso mums patiems, gi Bažnyčia tik padeda mums mūsų problemų sprendime" — žiūr. kun. dr. V. Bagdanavičiaus straipsnį "Asmeninė krikščionio atsakomybė", **Draugas** Nr. 70, 1966.III.24. Kaip matome, Bažnyčia atsisako valdančio valdovo — t a r p Dievo ir žmogaus — pareigų, o užima tarnaujančio talkininko — š a l i a žmogaus — poziciją. Liuteriškai tariant, kaip tarp dviejų besimylinčių nereikalingas trečias, taip jo nereikia ir tarp žmogaus bei Dievo. Turime vieną tarpininką — Kristų! Juo daugiau ko nors turima tame "tarp", tuo nuotolis tarp žmogaus ir Dievo didėja. Iniciatyvą perleidus dvasios vadams, tarpininkams, globėjams, užtarėjams ir visokiems patronams, žmogaus krikščioniškumas ne užsigrūdina, o išlempa. Žmogus turi pats eiti, o ne būti vedamas. Kelyje į Dievą žmogui reikia talkininko, padėjėjo, bet ne vadovo.

Sakydamas savo pirmąjį pamokslą kun. Kr. Donelaitis meldėsi: "Viešpatie, duok, kad aš būčiau ganytojas ir avinėlis kartu".

Religinės laisvės ir vergijos problemą įdomiai aprašo prof. A. Maceina savo 1946 m. knygoje "Didysis Inkvizitorius". Jis rašo, kad žmonija yra pasidalinusi į dvi stovyklas (į protestantų ir katalikų? E.G.): vienoje renkasi tie, kurie dvasiniai alksta, kurie yra neramūs ir vieniši — tai laisvųjų stovykla. Antron stovyklon renkasi tie, kurie esą sotūs, patenkinti ir yra įsijungę į kitus — tai vergų stovykla. Alkis, nerimas ir vienatvė yra pirmųjų; sotumas, ramybė ir vienybė yra antrųjų konkreti gyvenimo būsena (žiūr. 109 psl.) Susidarau vaizdą, kad A. Maceina palaiko pirmąją, o ne antrąją stovyklos būseną. Ir štai kodėl.

Laisvės našta krikščioniui nėra lengva. Arba jis ją nešdamas užsigrūdina, arba jis jos išsižada ir tampa vergu. Apsprendus asmens sąžinę autoritetu, pačiam žmogui apsispręst nebetenka. Taip atsisakius savo laisvės, žmonės pasijuntą esą ir laisvi ir laimingi, nes jiems nebereikia toliau patiems apsispręsti ir kovoti. Juos apsprendžia kiti. Kiti jiems nurodo kas yra gera ir bloga; kiti jiems liepia tikėti ar netikėti, kiti jiems nurodo į ką tikėti, kiti juos sujungia į bendruomenę (87 psl.)

Tos pačios nuomonės yra žymus kat. kun. J.S. Quinn. Jis savo 1966. III.3 d. paskaitoje, skaitytoje Čikagos Katalikų Pasauliečių I Penktadienio klube, aiškino: "Iki šiol R.K. Bažnyčia savo pasauliečius traktavo kaip mažus vaikus: kunigija jiems sakydavo kas gera ir bloga. Dabar Bažnyčia savo principą 'valdyti' keičia į 'tarnauti'." Jis apgailestavo, kad, nežiūrint pasauliečių vaidmens iškėlimo, Vatikano II sinodas savo dokumente pasauliečių rolės konkrečiau nesuformulavo. Esą, ten nenurodoma ką kaip pasaulietis turi daryti.

Žvelgiant iš antros pusės, jei būtų nurodinėjama, ar tai nebūtų vėl laisvės principo laužymas? Dėl to "ką kaip daryti" kritišką žodį tarė vokietis kat. kun. B. Haring, C.SS.R., savo paskaitoje, kurios klausėsi virš 100 amerikiečių kunigų. Prelegentas, kurio visos 6 seserys yra vienuolės, nagrinėdamas Vatikano II sinodo nutarimus, rado reikalinga pareikšti kunigams sekančią pastabą: "Jūs norite tik žinotį k ą daryti. Daug svarbiau yra suprasti ir žinoti k o d ė l jūs darote tai, ką darote". Anot jo, kol kiekvienas kunigas ir pasaulietis nesupras reformų dvasios, tol sinodas nebus sėkmingas (**The New World**, 1966.III.25).

Nėra ko stebėtis, kad, krupavičiškai tariant, "lotyniškų kareivinių" auklėtiniai telaukia vien tik parėdymų ką daryti; nenuostabu, kad dėl tos pačios priežasties, kaip rašo kun. dr. V. Bagdanavičius, remdamasis minėto belgo paskaita, jog "daug kunigų, tikinčiųjų ir net vyskupų nežino savo tikėjimo" (Draugas, 1966. III.24); lygiai nenuostabu, kad šios stovyklos žmogui, atsirėmus ne į Velykų rytmečio Kristų, o į savo apatiškos dvasios simbolį Smūtkelį, belieka tik guostis šiomis pesimistiškom's patarlėmis: pray, pay and obey; chesara sara; načialstvo lutšė znajet; kaip radom, taip paliksim; prieš

vėją nepapūsi; šuns balsas į dangų neina; ir panašiai. Matome prie ko priveda "antrosios stovyklos" kelias. Įdomus paradoksas: protestantizmas, savo laiku ypač akcentavęs determinizmą, laisvės vėliavą iškėlė; katalikizmas, pabrėždamas žmogaus laisvą valią, tą vėliavą nuleido.

Keletą ištraukų iš A. Maceinos minėtos knygos: Kristaus Bažnyčioje formalinis autoritetas yra prasilenkimas su Šv. Dvasios nurodytu keliu (150 psl.). Kristaus mokslas reikalauja, kad žmogus pats apsispręstų, kad ištvertų vienatvėje, kad tikėtų be jokių ypatingų išviršinių ženklų, pasikliaudamas tiktai Jo žodžio galia (16 ir 17). Kristaus žygis buvo pastatytas ant laisvo žmogaus apsisprendimo (138). Kristaus veikimas yra atremtas ne į ramybės ir laimės tikslu savęs autoritetui išsižadėjusį žmogų-vergą, bet į laisvės naštos slegiamą žmogų — sukilėlį (Kokia prasme suprasti žodį "sukilėlis", žiūr. 74-88 psl.). Jei žmogų Dievas sutvėrė laisvą, tai ne tam, kad paskui pats šią laisvę sulaužytų. Religijoje žmogus stovi priešais Dievą, kaip asmuo priešais asmenį (82). Religija esmingai kyla iš žmogaus laisvės: iš laisvo apsipsrendimo, iš laisvo tikėjimo ir iš laisvos meilės. Religija yra absoliučiai laisva. "Laisvė, kaip matome, yra religijos esminis ir vienintelis pagrindas" (83 psl.).

Ne kas kitas ir ne kuriuo kitu, o svarbiuoju pasauliečių vaidmens klausimu taip esminiai prabilo "Aiduose" Maceina, o jam atsiliepė kun. Celiešius "Drauge" ir kun. Trimakas "Laiškuose Lietuviams".

Kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo pastangų dėka religinės laisvės privilegija Lietuvoje buvo paskelbta jau net prieš 403 metus, gi Vatikanas ją paskelbė tik dabar — 1965 m. Kun. J. Venckus, S.J., rašo, kad šis "religinės laisvės dekretas Vatikano II susirinkimui labai brangiai kainavo dėl vienybės stokos; ir dėl gilių nuomonių skirtumo buvo vis atidedamas. Buvo momentas, kad nebuvo vilties tą dekretą pravesti" — **Draugas,** 1966.II.7. Charakteringa, kad šio dekreto paskelbimą nulėmė ne Vatikano II sinodo besiginčiją dalyviai, o pats pop. Povilas VI. Pagarba jam! Pagaliau suprasta kuris principas prie ko veda. "Bažnyčia nėra autoriteto ir laisvės kombinacija, Bažnyčia yra laisvė" — dabar teigia kun. A. Schemann, kurio klausėsi simpozijume 2,000 teologų (**The New World,** 1966.IV.8).

Pop. Jonas XXIII katalikijai atidarė naujos eros kelią, pop. Povilas VI pakvietė tuo keliu eiti. Bet ar per amžius subjektyvinta žmonių masė, nekalbant apie pavienius asmenis, nes išimčių yra visur, ryšis tuo keliu eiti, ar norės "ramybę" keisti į laisvės naštą? Ar ji bus pribrendusi pakelti didžiosios atsakomybės svorį? Kad ir puikiausi būtų generalinio štabo planai, jie nueis vėjais, jei kariai jų neįgyvendins. Apsisprendimas dabar priklauso nuo tavęs, nuo visų tikinčiųjų. Kol kas Bažnyčios vadovybė iš pasauliečio laukia tik patarimų ir akcijos. Jei pasaulietis išlaikys šį religinės laisvės egzaminą, reikia tikėtis, su laiku jis susilauks ir sprendžiamo balso, balsavimo ir kitų panašių pilno Bažnyčios nario teisių.

Jei šiam laisvės daigeliui, Kristaus duotam, Jono pasodintam ir Povilo palaistytam bus leista augti, katalikizmas iš esamos stagnacijos išsivaduos, o tuo pačiu ir visa krikščionija sustiprės, ne tik kad pasivytų laiko dvasią, bet kad ir ją pati formuotų.

PŪGA

ilgesy palauk!

Ilgesy — ką tu patamsiais šnabždi?
Nejaugi ramybėj manęs palikt negali?
Kam tu sekioji mane dienų dienas?
Kodėl paslėpei žaviąsias laimės dainas?

Ko tu taip staigiai nutylai?
Gal mano klausimų jau bijai?

Ilgesy! Bėk nuo manęs šalin —
Pranyk iš čia kuo greičiausiai!
Leisk man grįšt gyveniman be tavęs!
Išskrisk į kitas debesuotas erdves!

Ko tu čia vis dar tūni?
Gal džiaugsmo man pavydi?

Palauk! Nepalik dar taip greit!
Matai — aš tik tave vieną turiu!
Dovanok, kad kalbėjau su tavim taip rūščiai!
Atleisk, kad norėjau atmesti tave taip skaudžiai!

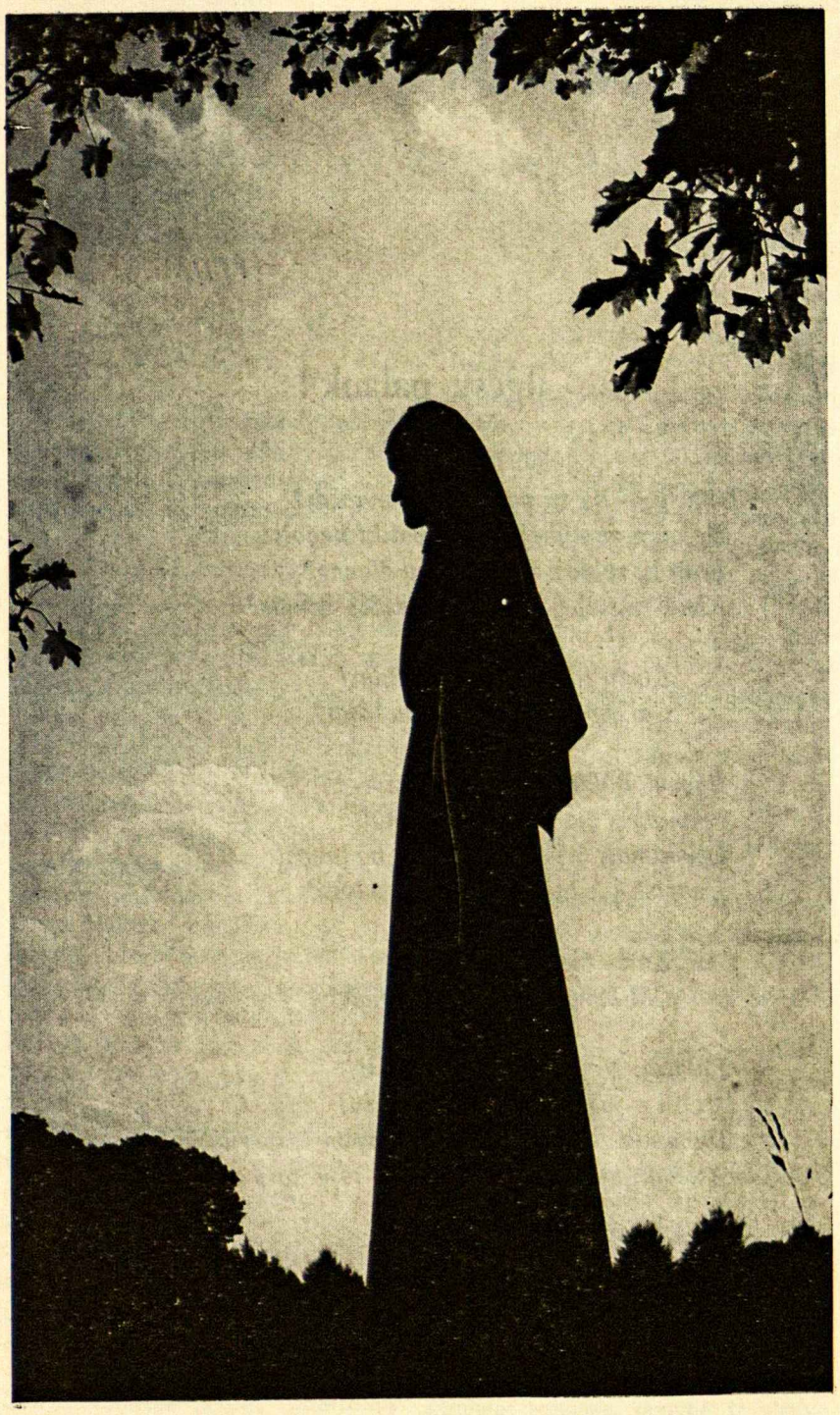

ERDVILĖ

netoli

Su aušra atėjęs
mėlynakis Tavo skausmas,
pasilenkęs pabučiuoja
tamsią dirvą.
Aukso grūdas,
pirmas diegas,
vienas žodis —
Ilgesys.

Netoli paėjus, rasiu
Tavo rankų ištirpintą saulę.
Gintarinis josios sapnas
išsiliejęs... Ir uždegęs
ir apėmęs ir užbūręs
vasaros laukus.
Netoli dar eiti,
neilgai dar laukti:
mano kelias siekia
Tavo Širdį.

"Taigi, jei kas yra Kristuje, tas yra naujas sutvėrimas; kas buvo sena, praėjo; štai visa pasidarė nauja." (2 Cor. 5:17)

Šių dienų krikščionių veikla padėjo išryškinti atsinaujinimo sąvoką. Antrojo Vatikano Suvažiavimo tikslas ir šūkis buvo: "Atsinaujinti!" Kai Jonas XXIII buvo paklaustas, koks bus Antrojo Vatikano Suvažiavimo tikslas, jis nieko neatsakė, bet ramiai priėjo prie lango, ir jį atidaręs įleido į kambarį gaivinančiai šviežio oro. Bet dabartinis Bažnyčios bandymas atrasti atsinaujinimo dvasią dabarties sąlygose yra daug prasmingesnis už vienkartines pastangas prisiderinti prie 20-tojo šimtmečio žmogaus ir pasaulio dvasios. Mūsų laikų krikščioniškas sujudimas yra tik paprasta ir įprasta gyvybės išraiška. Pati krikščionybė savo esmėje yra naujas, į ateitį nuolat orientuotas gyvenimas. Jeigu mūsų laikų žmogui krikščioniškas gyvenimas yra pažįstamas tiktai gyvybės ženklų ieškojime, tai 20-tojo amžiaus krikščionio dvasia papasakoja daugiau apie šio dabarties krikščionio biednumą negu apie tikrą krikščionybės sąvoką, kuri tikrumoje nėra sąvoka, bet yra naujas gyvenimas. Krikščionybės širdis plaka ir pulsuoja gyvybe, ir krikščioniškas naujumas yra tiktai to tikrojo krikščioniško gyvenimo veidas.

Kristus — pasaulio atnaujintojas

Kristus, Dievo Pirmagimis, yra pasaulio atnaujintojas. Dievo Sūnaus atėjimas į žmonių tarpą pakeitė pasaulio veidą, įrašydamas ant jo naujumo išraišką. Kristui atėjus, pasaulis nušvito gyvybe, kuri tapo pasaulio šviesa, apšviesdama kiekvieną žmogų ir išsklaidydama pasaulio tamsybę. Šv. Povilo žodžiais tariant, "sutvėrimas buvo pavergtas" (Rom. 8:20). Žmogaus solidarumas su jo pasauliu pirmiesiems mūsų tėvams buvo toks artimas, kad žmogui pritrūkus meilės, atšalo ir pasaulio veidas. Bet Dievo istorinis įsiterpimas žmogiškoje prigimtyje palietė medžiaginį pasaulį Dievybės palytėjimu, ir visatai suteikė naują viltį. Kristaus atperkamoji Dievo-žmogaus meilė davė ne tik žmogui naują gyvybę, bet taip pat atstatė tarp žmogaus ir materialinio pasaulio prarastą solidarumą, taip, kad pasaulis vėl sušvito pilnos gyvybės atsinaujinimu. Panašiai, kaip darni ir kūrybingai sugyvenanti šeima sukuria namų šiltą aplinką, iš kurios svetimas žmogus dažnai gali spręsti apie tos šeimos asmenų gilų džiaugsmą ir nepaslėpiamą laimę, taip ir žmogaus krikščioniškas atnaujinimas nuteikia ir visą žmogaus aplinką naujo gyvenimo atgimimu.

Kristuje tiek žmogus, tiek jo pasaulis tapo atnaujintas. Dievo Sūnaus atėjimas atnešė žmogaus širdžiai naują gyvenimą ir tuo pačiu pakeitė pasaulio veidą. Tiek žmogus, tiek medžiaginis pasaulis Kristuje atrado savo prasmingą ateitį. Iš vieno taško žiūrint, Kristaus istorinis atėjimas buvo svarbiausias kosminis įvykis, nes visata per Kristaus vieną pergalę, tiek ant Kalvarijos uolos, tiek Prisikėlimo ryto nušvitimu, įgavo naują kryptį ir naują jėgą, kuri įgalins visą pasaulį siekti to pilnutinio Kristaus įgyvendinimo, to Omegos taško, kuriame visata randa pilnutinį kūrybinio dinamiškumo atsiekimą. Iš kitos perspektyvos žiūrint, Dievo nusilenkimas iki žmogiškos prigimties įsikūnijimo, įžiebiant žmoguje naują gyvybę, suteikia medžiaginiam pasauliui krikščionišką prasmę pagal kosminės evoliucijos pulsą, kuris pamažu plaka žmogiškos širdies ritmingumą. Pagaliau nesvarbu kokiu žvilgsniu žiū-

GINTAUTAS SABATAITIS, SJ

krikščioniškas naujumas

rėsime į pasaulio dinamišką vystymąsi, jo prasmę rasime tiktai žmogaus buityje, kuri, galingojo Kristaus Įsikūnijimo jėga pagauta, žmogaus buities asmenišką sucentrinimą randa tiktai Kristuje. Dievas, žmogiškoje savo prigimtyje, duoda pasauliui nuolatinį naujumą, kuris savo dinamiška kryptimi ir jėga siekia savo pilnutinio išsivystymo Kristuje. Suprasdami šią realybę ir mes su džiaugsminga širdimi galime pasisavinti Tėvo Pierre de Chardin, *The Divine Milieu,* dedikacijos mintį: "Tiems, kurie myli pasaulį".

Kristus — žmogaus atnaujintojas

Kristus taip pat yra ir žmogaus atnaujintojas. Dievo gyvybė suplakusi žmogiška širdimi ne tik pakėlė pu[illegible]tusią žmogaus prigimtį, bet perdavė visų laikų žmogui naują gyvybę, kuri pulsuoja visada Kristaus gyvenimu. Aš manau ir pats šv. Povilas pilnai nesuprato savo žodžių: "Dabar gyvenu ne aš, bet Kristus gyvena manyje."

Kristus yra dabar žmogaus atnaujinimo jėga, ar tai būtų pilnutinio žmogaus tikslo atsiekime Kristuje, arba pilnutiniame Kristaus atmetime. Kristaus išganingoji meilė paliečia visus: vienuose iššaukdama jų naujo gyvenimo didžiausią kūrybinę jėgą, kituose priversdama atrasti meilės trūkumo pasėkmes. Ta Kristaus meilė ir yra

"Gyvenimo versmė" (emalis) 1965
Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

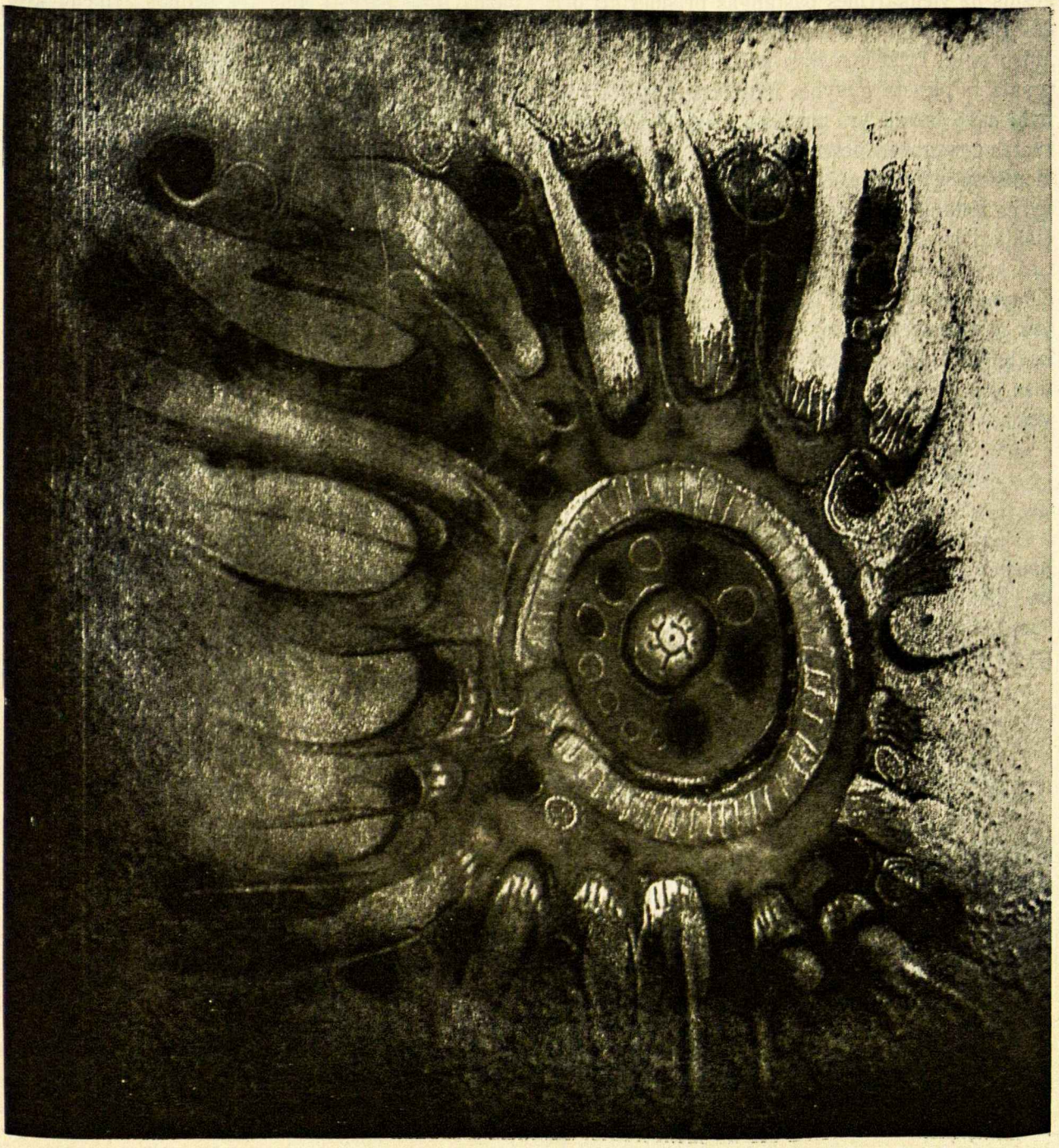

žmogaus naujas gyvenimas, žmogaus nauja jėga. Ši meilė, kuri buvo žmogui parodyta tiek Kristaus mirtyje ant kryžiaus, tiek Jo garbingame prisikėlime, įgalino ir žmogų būti sujungtu su Kristumi jo atpirkimo solidarume, nes kiekvienas krikščionis, kuris krikšto vandeniu gauna naują gyvybę, tampa pakrikštytas Kristaus mirtyje ir prisikėlime. Kristaus meilė atpirko visų laikų žmogų ir įgalino kiekvieną žmogų savyje atrasti Kristaus naujumą. Šios tiesos nuolatinis liudytojas yra Dievas Šv. Dvasia, ta Dievo Tėvo ir Sūnaus vieno kitam meilė, kurį Kristus siunčia mums kaip žmogaus naujo gyvenimo garantiją. Šv. Dvasia Dievas gyvena kiekviename krikščionyje ir yra Kristaus meilės nuolatinis ir konkretus liudytojas. Per jį žmogus randa Kristaus naujumą savyje.

Dievo meilė žmogui

Istorinis Kristaus meilės žmogui parodymas, pradedant jo gimimu ir baigiant jo iš mirties prisikėlimu, yra visų laikų žmogui ir visam medžiaginiam pasauliui Dievo artumo ir simbolis ir priežastis. Kitaip sakant, Kristus yra Dievo sakramentas: Jis ne tik simbolizuoja, bet ir įgyvendina Dievo artumą net žmogiškoje prigimtyje. Kristus savo fiziniu artumu ir savo žmogišku gyvenimu atnešė žmogui ir pasauliui viekartinį atnaujinimą. Žmogus ir pasaulis tapo Kristaus atnaujinti.

Bet Dievo meilė žmogui neturi jokių ribų, ką Kristus ir parodė savo tapimu žmogumi. Dievas kiekvienam krikščioniui duoda dar ir naują pašaukimą: būti Kristaus atnaujinimo tąsos įrankiu šių dienų žmogui ir šių dienų pasauliui. Kiekvienas krikščionis yra tapęs Kristaus sakramentu: jis ne tik simbolizuoja, bet ir savyje nešioja Kristaus artumą šių dienų žmogui ir šių dienų pasauliui. Jūs ir aš esame Kristaus žmoguje ir pasaulyje įgyvendinimo įrankiai. Kristus atnaujina šių laikų žmogų ir šio šimtmečio pasaulį per jus ir per mane, kurie savyje nešiojame naujumo jėgą.

Kristaus naujumas

Kristaus ir Jo Dvasios, Šventosios Dvasios Dievo, atnaujinimo darbas mumyse nėra nė automatiškas, nė išprievartaujantis. Kristaus naujumas mumyse virsta tikra krikščioniška kūrybinės meilės mumyse išraiška, panašiai kaip menininko kūrybinė intuicija randa jame išraišką: būtent, ne atskirta nuo jo asmenybės, tik per jo konkretų išreiškimą. Menininkas negali sukurti šedevro, kuris neatspindėtų menininko kūrybinę asmenybę ir jos konkrečią išraišką. Menininko sieloje naujai gimusi kūrybinė intuicija randa konkretų apipavidalinimą tiktai konkrečiame meno darbe, ar tai būtų paveikslas, ar poezija, ar muzikos kūrinys. Konkretus meninis įgyvendinimas jo kūrybinės intuicijos tampa menininko asmenybės kūrybingiausia išraiška. Jo sieloje gimusi intuicija randa įgyvendinimą tiktai jo kūno ir jausmų dimensijoje.

Kristaus naujumas mumyse yra panašus menininko intuicijai, būtent, kad Kristus per mus atnaujina šių dienų žmogų ir šio šimtmečio pasaulį neišprievartaudamas mūsų, bet per mūsų sąmoningą Kristaus naujumo mumyse priėmimą ir įgyvendinimą. Juo sąmoningiau pažinsime, priimsime ir įgyvendinsime savyje Kristaus naujumą, tuo efektingiau Kristus per mus bus pažintas, priimtas ir Jo spindintis naujumas įgyvendintas šių laikų žmogui. Tokiu atveju pasaulis nepasitenkins matydamas tik vienkartinius krikščioniškos gyvybės sužibėjimus, bet mes praturtinsim pasaulį tikruoju gyvenimu, tuo Kristaus naujumu, ta dinamiška tampa į evoliucinį Kristaus įgyvendinimą.

Mes esame ne paprasti ir statiniai krikščionybės šedevrai, bet savyje įkūnyją Kristaus naujumą ir per jį teikdami Kristaus naujumą šiandieniniam pasauliui. Mūsų krikščioniškos egzistencijos tendencija yra dinamiška: mes aktyviai liudijame savo krikščioniška buitimi apie Kristų ir pozityviai įgyvendiname jo meilę šiandieniniam žmogui. Mūsų komunikacija su šių dienų žmogumi ir pasauliu yra meilės aktyvus bendradarbiavimas. Tarpasmeninė meilė yra mūsų Kristaus naujumo liudijimas.

Krikščioniškas naujumas — meilėje

Meilės šviesoje mes savyje atrasime krikščionišką naujumą. Troškimas mylėti yra žmogiška tendencija; troškimas mylėti besąlyginiai yra krikščioniška meilė. Besąlyginė meilė yra atsisakymas uždaryti kitam asmeniui duris net ir į giliausias savo asmenybės dimensijas. Kitaip sakant, mylima visa savo buitimi. Šios krikščioniškos meilės dimensijos nepažinimas ar trūkumas sulaiko mus nuo tikro Kristaus naujumo pajutimo savyje. Vargšas žmogus yra ne tas, kuris nėra mylimas. Žmogiškoji elgeta yra tas, kuris nepajėgia mylėti, kurio gyvenimas yra savanaudišku-

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

mo fiksacijos stagnacijoje. Drauguose jis myli save, nes juose jis tik savęs ieško. Sukūręs šeimą jis neranda meilės, nes stengiasi ją gauti, nemokėdamas jos duoti. Kiekvienas žmogus ieškodamas meilės atranda tiktai nusivylimą savimi, nežinodamas, kad laimė yra atrandama savęs atsidavimo meilėje kitam. Mes krikščionys savyje nešiojame pasaulio atsinaujinimo — ir ta prasme tikros revoliucijos — jėgą, bet jos pasaulis nejunta, nes mes savyje net nesame rimtai bandę atrasti Kristaus naujumą. Jeigu šių dienų žmogus neranda Kristaus naujumo mūsų tikroje meilėje, tai dalimi mes esame atsakingi, kad savo asmenybės pilnume neparodome Kristaus naujumo. Jeigu medžiaginiai daiktai miršta, tai dalinai įvyksta dėl to, kad mes savo kūno Kristaus naujumu neduodame jiems naujos gyvybės.

Kristaus naujume — kūryba

Kristaus naujume mes savyje atrasime mūsų pilnutinį kūrybinį potencialą. Kūryba ir naujumas yra tą pačią idėją išreiškiantys žodžiai. Bet kūrybingumas nėra įmanomas tam, kurio akiratis prasideda ir baigiasi savimi. Kūrybingas žmogus turi būti visapusiškai atviras: atviras grožiui, atviras tiesai, atviras kitam asmeniui. Jo atvirumas taipgi negali statyt sąlygų: jis turi stengtis matyti, stengtis suprasti realybę tokią, kokia ji yra. Iškreipdamas realybę tikrumoj jis iškreips save ir nebus tiesus Kristaus naujumui savyje. Krikščioniškas naujumas reikalauja savyje stengtis suprasti ir priimti kitą asmenį tokį, koks jis yra, o ne tokį, kokį aš jį matau. Pagaliau krikščioniškas naujumas reikalauja priimti save tokį, koks aš esu, nes tik per mane, tokį koks esu, ras Kristaus naujumas tikrąją išraišką.

Kristaus naujumo atradimas yra ypatingai svarbus savo kūno ir jausmų plotmėje. Jeigu Dievo Sūnaus pirmutinis išganingojo atpirkimo aktas buvo jo tapimas pilnutiniu žmogumi, tai kiekvienam krikščioniui turėtų būti aišku, kad jis teatras Kristaus naujumą savyje tik tada, kada bandys pirmiausiai tapti visapusiškai turtingu žmogumi savo kūno ir sielos bei jas rišančių jausmų dimensijoje. Kalėdų paradoksas yra neįtikėtumas, kad šiame mažame kūdikyje gali slypėti pasaulio Dievas. Mūsų asmeniniame gyvenime yra panašus neįtikėtumo paradoksas: kad tik savo žmogiškoje prigimtyje ir visoje bei pilnoje žmogiškoje plotmėje rasime Kristų, rasim savo mums Jo atneštą naujumą. Jeigu ieškosime Kristaus naujumo kitur, bet ne savyje, jo tikrai nerasime.

Kristaus naujumas mumyse — kryptis ir jėga

Atrasdami Kristaus naujumą savyje atrasime ir tą gilią ramybę bei taiką, kuri plaukia iš pagrindinio mūsų atpirkimo atnaujinimo ir mūsų pačių pastangų šį atnaujinimą savyje įgyvendinti santykiavime. "Aš Jums palieku ramybę, duodu Jums savo ramybę." (Jono, 17:25) Jeigu pasauliui trūksta Kristaus ramybės ir jo taikos, tai to trūkumo dalina priežastimi esame mes, nes savyje mes neatradę Kristaus naujumo ramybės ir taikos, negalime jos duoti pasauliui.

Atrasdami Kristaus naujumą savyje, atrasime savo gyvenimo tikrąją kryptį ir tikrąją jėgą. Ieškodami naujumo savyje, nuolatos ieškosime Kristaus naujumo ir, jį atradę, duosime ir šių dienų žmogui bei pasauliui tiesią kryptį ir naujumą. Ieškodami naujumo savyje, pradėsime suprasti tą Tėvo Teilhard de Chardin pagrindinę intuiciją, kad materialinio pasaulio būtinas progresas ir jo kosminės evoliucijos stadija sutampa su žmogaus didesniu sukrikščioninimu, ieškant visur ir visada pilnos atpirktos kosminės kūrybinės išraiškos Jėzuje Kristuje, nes šv. Povilo žodžiais tariant "sutvėrimas su išsiilgimu laukia Dievo vaikų garbės apreiškimo." (Rom. 8:20).

VOX POPULI

Bakersfield, Calif. 1966. I. 17

Didž'ai Gerbiama Redakcija!

Nemalonu kitus mokinti, bet aš esu senas "Ateities" skaitytojas ir kadaise bendradarbis ir platintojas. Niekuomet "Ateitis" neužsiėmė politika. Deja, praeiti metai parodė, kad mūsų jaunimas pradeda užsikrėsti amerikonų universitetuose vyraujančia nihilistine dvasia.

Būkite geri ir užmirškite politiką jaunimo žurnale. Mokslas, menas, literatūra, religija, tai mūsų tikslas.

Bijau, kad tuo atveju, jei politika ir prokomunistinių vadų garbinimas (kaip dr. King) gali atbaidyti nuo "Ateities" ne tik mane, bet ir visą eilę mano bičiulių.

Priede: administracijai čekis (pratęsimas).

Su pagarba

J. Prakapas

Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdžio, įvykusio 1966 sausio 29-30 d. d. Chicagoje, Tėvų Marijonų namuose, protokolas.

Posėdyje dalyvavo AF Tarybos pirmininkas dr. Vyt. Vardys, Federacijos Vadas dr. Juozas Girnius, Stasys Barzdukas, kun. Viktoras Dabušis, dr. Petras Kisielius, Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Juozas Meškauskas, Birutė Miniataitė, kun. Petras Patlaba, dr. Viktorija Skrupskelytė, kun. Ignas Urbonas, buvęs Ateitininkų Federacijos Vadas ir Tarybos pirmininkas dr. Adolfas Damušis, ASS centro valdybos pirmininkas Juozas Baužys, SAS CV pirmin. Augustinas Idzelis, MAS CV pirmininkas Rimas Laniauskas, SAS dvasios vadas kun. Kęstutis Trimakas, S.J., Ateities žurnalo redaktorius Skirmuntas Radvila, ateitininkų skyriaus Drauge redaktorius Apolinaras P. Bagdonas, svečiai: Juozas Polikaitis, Bol. Lukošiūnas, Adomas Viliušis, Pilypas Narutis, Jonas Račkauskas.

Posėd. 1966 m. sausio 29 d. 10.30 val. pradėjo AF Tarybos pirmininkas dr. Vyt. Vardys, maldą sukalbėjo kun. K. Trimakas, S.J., sekretoriauti pakviestas kun. V. Dabušis.

Posėdžiui darbų tvarka priimta tokia, kokią buvo iš anksto pasiūlęs AF pirmininkas dr. V. Vardys, su mažais svarstytinų dalykų eilės sukeitimais.

Prieš pradedant vykdyti posėdžio programą, V. Kleiza pasiūlė AFT vardu pasiųsti Vainių šeimai užuojautos laišką dėl tragiškos Antano Vainiaus, jr. mirties. Pasiūlymas vienbalsiai priimtas.

a f t

e KUMENINIAI RYŠIAI

I. Kun. K. Trimakas, S.J., SAS dvasios vadas, savo pranešimą: "Ateitininkai ekumeniškame pasaulyje" padarė pagal schemą, kuri jungiama prie protokolo. Po eilės pasisakymų dėl pranešimo, AF Taryboje prieita tokio nusistatymo:

1. JAV kongrese ar lietuvių tautiniuose parengimuose invokacijas skaityti reikėtų kviesti lygiomis teisėmis visų tikybų kunigus.

2. AF Taryba mano, kad laikas sugriauti mitą, jog lietuviai katalikai yra susiskaldę. AF Taryba taip pat skatina ateitininkus aktyviau skleisti ir vykdyti socialines katalikybės mintis.

3. AF Taryba ragina ateitininkus uoliai jungtis bei aktyviai dalyvauti bažnyčiose lietuviškų pamaldų pravedime. Taip pat imasi pozityvios iniciatyvos kartu su kitais katalikais lankyti lietuviškas pamaldas, o kur tokių pamaldų užgarantavimui reikalinga, stengiasi sueiti į kontaktą su bažnytine hierarchija. Reiškia viltį, kad visa reikalinga liturginė medžiaga lietuviškoms pamaldoms pravesti bus greitu laiku parengta.

4. AFT skatina gilinti ir plėsti ateitininkų bendradarbiavimą bei dialogą su kitų pažiūrų žmonėmis bei organizacijomis kūrybinėje ir ideologinėje plotmėje.

5. AFT pritaria referento iškeltai minčiai, kad geresniam II Vatikano susirinkimo ateitininkams iškeltų uždavinių vykdymui, sąjungų vadovybės lankytų savo vienetus, užmegztų artimesnius ryšius su vienetų vadovybėmis, o vienetų vadovybės bei dvasios vadai galimai artimiau bendrautų su pavieniais nariais. Kur yra reikalo ir galimybių, II Vatikano susirinkimo mintims skleisti kuriami veiklos branduoliai.

j AUNIMAS

II. Po V. Kleizos (2.30 val. popiet) pranešimo' "'Ateitininkų įnašas į Jaunimo Metų programą", kurio santrauka jungiama prie šio protokolo, gyvose diskusijose išryškėjo toks AF Tarybos nusistatymas:

1. AFT pritaria Jaunimo Metų idėjai ir Jaunimo Kongreso rengimui 1966 metais.

2. Įpareigoja MAS ir SAS atstovus dalyvauti Jaunimo Kongreso darbuose ir palaikyti ryšį su Ateitininkų Federacijos organais.

3. Tikisi, kad L. J. Kongreso programa bus organizuojama taip, kad bus sudarytos sąlygos paties jaunimo iniciatyvai reikštis.

4. AF Taryba laiko sekančias sąlygas būtinomis sėkmingam L. J. Kongreso suorganizavimui ir pravedimui:

a. L. J. Kongreso programą atlieka jaunimo atstovai, b. L. J. Kongreso programos dalyviai parenkami iš visų jaunimo organizacijų bei sąjūdžių, c. L. J. Kongreso programos dalyviai turi būti savoje srityje kvalifikuoti asmenys, d. L. J. Kongreso programa turėtų liesti visas svarbiąsias šių dienų jaunimo problemas.

SĄJŪDŽIAI

III. Po dr. A. Liulevičiaus pranešimo — Kokio nusistatymo ateitininkų akademinis jaunimas turi laikytis didžiųjų JAV socialinių ir polintinių problemų ir tas problemas keliančių sąjūdžių klausimu — sukėlusio ilgesnes diskusijas, prelegento pasiūlyta laikysena tais klausimais buvo taip suredaguota.

Minint Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo 48-sias metines, Ateitininkų Federacijos Taryba ragina ateitininkiją dar ryžtingiau ir vieningiau nei lig šiol remti Lietuvos laisvės kovą ir atkreipia ateitininkų dėmesį į kovos už Lietuvos laisvę primatą ateitininkiškųjų visuomeninių uždavinių tarpe. Smerkdama Lietuvos priespaudą, ateitininkija, tačiau, lieka labai jautri tautų laisvės ir asmens teisių paneigimui ir bet kur pasaulyje. AF Taryba skatina ateitininkiją sekančiam nusiteikimui:

a. paremti visuomenės, kurioje gyvename, veiklą garantuojant teisėtas pilietines laisves visiems krašto piliečiams be rasės, tautybės, religijos ar lyties skirtumo, b. aktyviai prisidėti prie pastangų sulaikyti etinių, visuomeninių ir individualinių vertybių nekritišką sumaišymą ir sujaukimą, c. kovoti prieš ekonominę rasinių bei religinių mažumų diskriminaciją ir priespaudą. AF Taryba vertina asmeninę iniciatyvą, kurią individualūs ateitininkai rodo už savo organizacijos ribų šiai trilypei kovai paremti.

Tuo baigėsi šios dienos posėdžiai.

Sekmadienį, sausio 30 d., Šv. Mišias Tėvų Marijonų kopylčioje aukojo ir pamokslą pasakė kun. Pr. Garšva, MIC.

RYŠIAI

IV. Po skaniai parengtų ASS Čikagos skyriaus valdybos pusryčių, pirmasis pranešimas buvo dr. P. Kisieliaus: — Ateitininko santykiai su okupuota Lietuva. Šis klausimas, daugeliui pareiškus savo nuomones, rado tokį AF Tarybos sprendimą:

1. Ateitininkai jungiasi į Lietuvos laisvinimui lietuviškų veiksnių Clevelando suvažiavime (1966. I. 23) sutartą deklaraciją, suponuodami, kad ateityje bendravimas su tauta okupuotame krašte gali būti modifikuojamas pagal laiko reikalavimus.

2. AF Taryba nepritaria neatsakingam bendravimo su tauta okupuotam krašte klausimo svarstymui, bet ragina dalykinį bendravimo klausimo nagrinėjimą ir skatina spaudą atsakingai laikytis šiuo klausimu ir nenaudoti jo tarpusavio skaldymuisi.

3. AFT siūlo Lietuvos laisvinimui vadovaujantiems veiksniams įsteigti studijų institutą, kuris atidžiai ir nuosekliai sektų Sovietų politiką okupuotame krašte, pagal kurią būtų galima nustatyt konkrečias bendravimo formas su pavergtos tautos žmonėmis.

KONGRESAS

V. — Ateitininkai ir Religinis Lietuvių Kongresas Washingtone 1966. 9. 3-5 — buvo paskutinis bendriniais reikalais pranešimas, kurį padarė kun. V. Dabušis. AF Taryba priėmė visa dėmesin ir dės pastangų, kad visas lietuviškasis jaunimas dalyvautų Lietuvių Religiniam Kongrese. AFT prašo SAS ir MAS centrų valdybas sutartinai suruošti LR Kongrese symposiumą liečiant aktualiuosius šio meto religinius klausimus. AF Taryba pritaria minčiai, kad Religiniam Lietuvių Kongrese būtų suorganizuotas katalikiškos spaudos, lietuvių religinio meno ir religijos persekiojimo Lietuvoje parodos, o taip pat eisena prieš religijos persekiojimą Lietuvoje.

NAMUOSE

VI. Organizaciniais klausimais pirmasis kalbėjo Ateitininkų Federacijos Vadas dr. J. Girnius, pastebėjęs, kad organizaciniai reikalai daugiausia vykdomi sąjungų vadovybių, o AF Valdyba daugiau derina jų darbų vykdymą.

Ateities žurnalo redaktorius Sk. Radvila nušvietė nelengvą redaktoriaus padėtį ir prašė patarimų bei pagalbos toliau sėkmingai tęsti **Ateities** redagavimą ir leidimą. **Ateities** žurnalo administracijos reikalais kalbėjo ir padėtį nusakė J. Polikaitis. Nors **Ateities** prenumeratorių skaičius mažėja, bet kol kas žurnalo leidimo pajamos ir išlaidos susibalansuoja. Taip pat pranešė, kad žurnalo administratorius J. Račkauskas sjr. atsisako iš pareigų. **Ateities** reikalu priimtas toks nutarimas. AF Taryba išklausius **Ateities** redaktoriaus ir administratoriaus pranešimų, dėkoja žurnalo redakcijai ir administracijai už visą įdedamą darbą ir rūpestį žurnalo tobulėjimu, o kartu pritaria AF Valdybos pasisakymui **Ateities** klausimu. Prašo administratorių J Račkauską ir toliau likti tose pareigose, o visus ateitininkus įpareigoja **Ateitį** prenumeruoti ir jai talkinti.

MAS rūpesčiais ir ateities planais painformavo sąjungos pirmininkas R. Laniauskas. SAS centro valdybos pirm. A. Idzelis labai vaizdžiai nusakė dabartinį sąjungos stovį ir ieškomus būdus veiklai pagerinti.

ASS CV pirmininkas J. Baužys pranešė bendrai apie sąjungos rūpesčius, o P. Narutis specialiai apie sendraugių pareigą padėti moksleiviams.

ASS CV pirmininkas taip pat pranešė, kad **Drauge** "Iš ateitininkų gyvenimo" skyriaus redaktoriumi sutiko būti Ap. P. Bagdonas, o dėl tolimesnio šio reikalo tvarkymo sutarta tokia formulė: "Iš ateitininkų gyvenimo" skyrius **Drauge** tiesiogiai yra AF Valdybos žinioje, o Chicagos ateitininkų vienetai: sendraugiai. studentai ir moksleiviai yra įpareigojami rūpintis jo redakcinio kolektyvo tęstinumu.

Tarybos pirm. dr. V. Vardys padėkojo visiems už uolų dalyvavimą bei aktyvų problemų svarstymą ir paprašė svečią kan. F. Kapočių sukalbėti posėdžio baigiamąją maldą. Posėdis baigtas 3.30 val. popiet.

Dr. Vyt. Vardys,
AF Tarybos pirmininkas

Kun. Vikt. Dabušis,
sekretorius

"2 + 2" (emalis) 1965 p.p. Plaušinaičių nuosavybė

Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

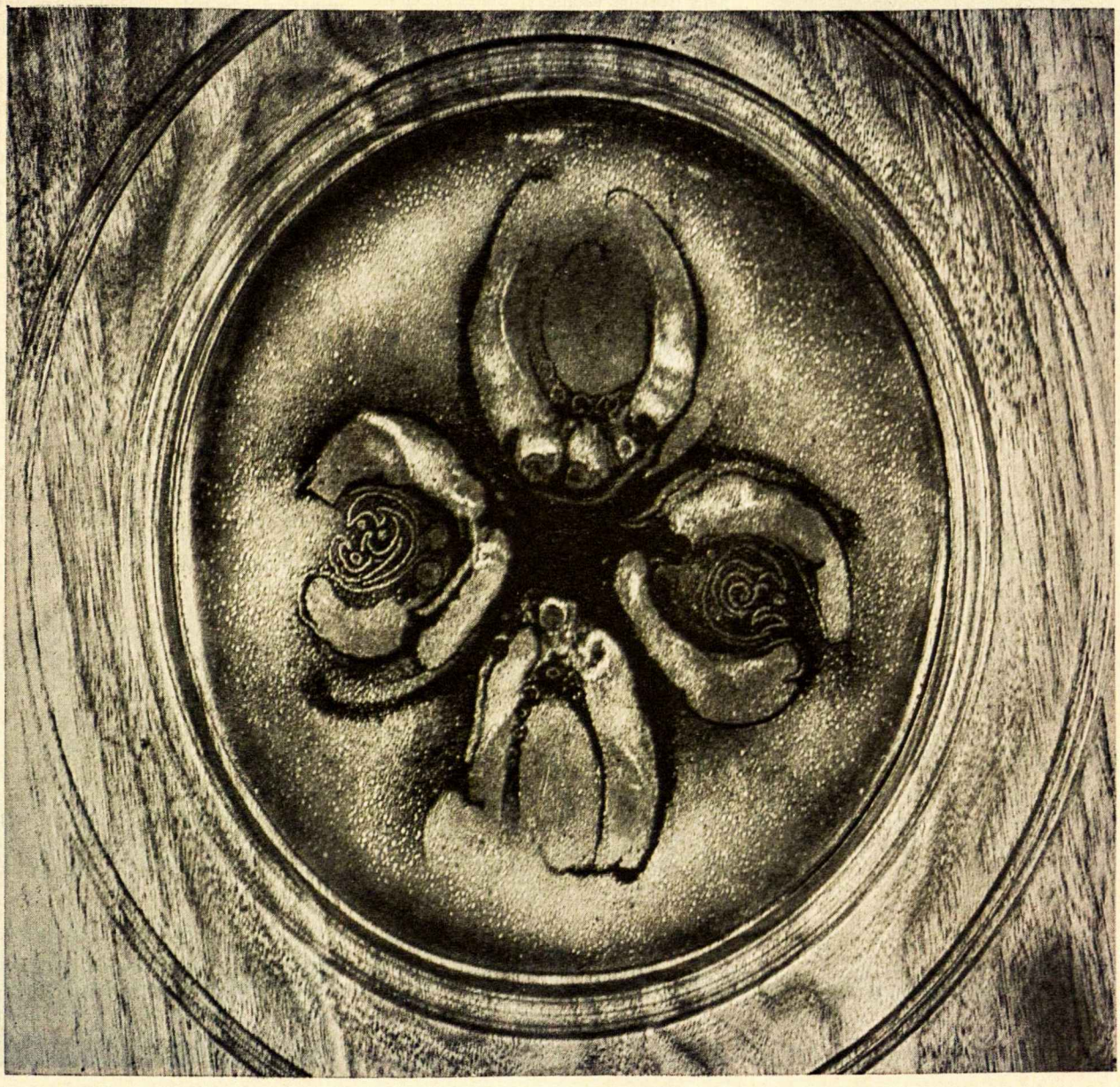

STUDENTŲ KURSAI

dainavos aitvaras

ARBA: KAIP REIKIA IŠMOKTI SKRISTI

Nuotraukos: ANTANO RAZGAIČIO
Rašo: INDRĖ DAMUŠYTĖ

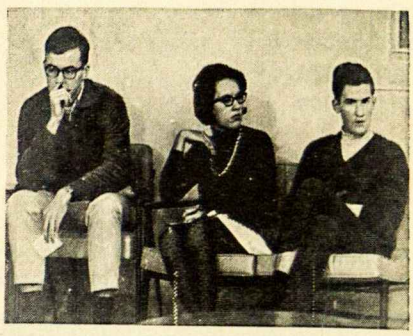

Laikai keičiasi... naujos idėjos paplito pasaulyje: Popiežius sušaukė Ekumeninį suvažiavimą, studentai demonstruoja, ieško laisvės, tiesos, pažinimo. Pasaulis juda, kruta, plečiasi į erdves.

O kokią vietą šitame pasaulyje užima studentas ateitininkas? Jau nekartą kyla tas klausimas mūsų tarpe. Kai kurie sako, kad ateitininkija atgyveno savo laiką — kad ji jau netinka dabartiniam gyvenimui.

Ir pažiūrėjus į studentų gyvenimą bendrai ir į atskiras draugoves, jų veikimą, galima irgi prieiti prie tokios išvados: dabartinėje ateitininkijoje nė-

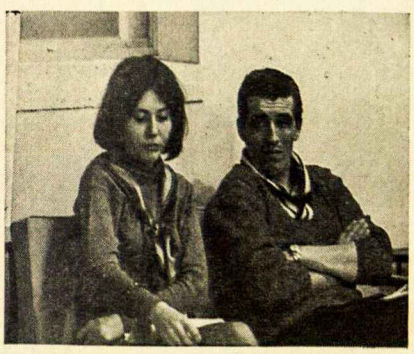

ra tos dvasios, kuri vedė Lietuvos studentus į gyvą kovą prieš bedievius ir nihilistus prieš penkiasdešimt metų.

SAS pirmininkas, susirūpinęs apie esamą padėtį, paskelbė kursus Dainavoje, kovo 26-27 dienomis. Kursų tema: suradimas metmenų dabarties studento dinamiškos minties išraiškai. Norėjosi iškelti kelis klausimus. Jų tarpe — ar yra studento ateitininko tipas? Koks jo mentalitetas? Kas jam rūpi — gyvenimo problemos ar "kur sekantis baliukas?" Ar dabartinės veiklos formos išspręs kylančias problemas? Ar dirbti ar tiktai diskutuoti?

Į šiuos kursus subildėjo virš trisdešimt studentų iš Detroito, Clevelando, Čikagos ir Londono, Ontario. Jų tarpe buvo Arvydas Barzdukas iš Washingtono, kuris yra paskirtas At-kų Federacijos valdybos referentu SAS reikalams ir kun. Kęstutis Trimakas, S.J., SAS dvasios vadas.

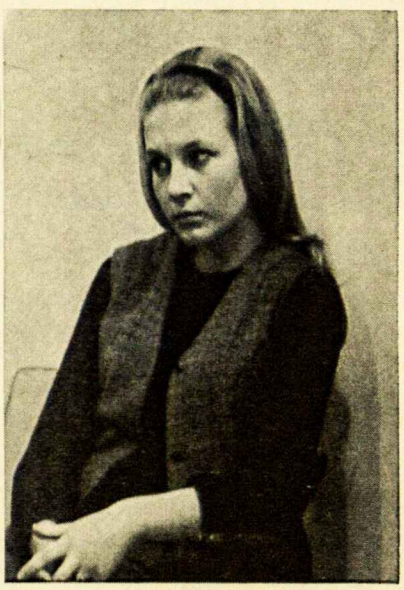

Pirmiausia mums prabilo Arvydas Barzdukas. Jis iškėlė nemažai naujų idėjų: Dabartiniu laiku ideologija yra iškilusi kaip pagrindinė jėga mūsų amžiuje. Jeigu pažiūrėsime į dabartinius sąjūdžius, pamatysime, kad labai didelis skaičius jų kyla iš ideologinio užsidegimo. Mes ateitininkai turime, ir galime, ypatingai stipriai šiuo metu pasireikšti.

Per Jaunimo stovyklą ir Kongresą mes turime pasižymėti mūsų draugiškumu. Juk daug lietuviško jaunimo atvažiuos pirmą kartą į Amerikos krantus... mažai čia žmonių tepažins. Mums reikėtų ištiesti jiems draugišką ranką. Taip pat yra lietuviško Evangelikų jaunimo. Jie neturės savo pastovyklės, bet, turbūt, norėtų dalyvauti bendroje stovykloje. Prisilaikant Ekumeninės dvasios, pasikvieskime juos dalyvauti mūsų pastovyklėje. O savo tarpe parodykime draugiškumo tiems, kurie nėra tokie drąsūs ir juos įjunkime į stovyklinę programą ir nuotaiką.

Lietuvos pavergimo klausimas praėjo beveik be jokio dėmesio ateitininkų tarpe. Ateitininkų sąjūdis įsikūrė kovose prieš rusų priepaudą Lietuvoje. Mums reikia daugiau sužinoti apie dabartinę padėtį Lietuvoje ir gyviau reikštis jos reikaluose. Pasiūlyta įsigyti dr. V. Vardžio knygą LITHUANIA UNDER THE SOVIETS.

Jaunimas turi rodyti iniciatyvą įvykdant naujas Vatikano Suvažiavimo idėjas. Vienas pavyzdys: lietuviškų mišių įvedimas savo parapijose. Gal klebonas nebus perdaug entuziastingas... bet kuo daugiau dėmesio kreipsime į jo darbus, tuo daugiau jis išklausys mūsų idėjų ir prašymų.

Šiuo metu trūksta pilnutinio ateitininkiško užsiangažavimo. Mes padarykime ateitininko dvasią asmenišką... gyvenkime ja. Per šitą užsiangažavimą pasieksime vieningumą.

Po prelegento kalbos prasidėjo diskusijos. Daugiausia studentų domėjosi lietuviškų mišių įvedimu parapijose ir galimybes pasikviesti jaunus lietuvius kunigus į savo miestus. Taip pat Augustinas Idzelis visų paprašė, kad jie stengtųsi įnešti į kiekvieną aktą Jaunimo Metų gilesnį, prasmingesnį momentą.

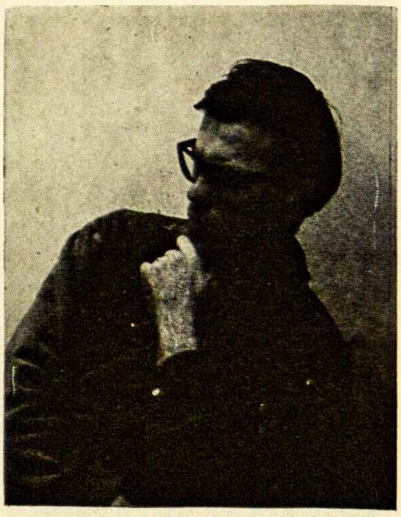

Sekantis programos punktas įvyko vakare. Šį kartą patys studentai dalyvavo simpoziume. Tema: įvairi — apibrėžiant dabartinio studento tipą, jo socialinį gyvenimą, konkrečias veiklos formas. Pats simpoziumas užtruko pusvalandį. Diskusijos, kurios sekė, tęsėsi virš dviejų valandų. Kaip visose diskusijose, nukrypom nuo temos, bet visgi labai įdomių pasireiškimų išgirdome. Dabartiniu laiku nėra sunku būti ateitininku. Daug kur egzaminai nėra sunkūs. Nieko neišmoksi apie atkų tikslą ir istoriją. Gal todėl nėra mūsų tarpe užsidegimo.

Daugelis ateitininkų nežino tikrai, kodėl jie priklauso. Kiti atėjo surasti to, ko nerado pas kitus. Pas at-kus irgi nerado. Sako, kad ir čia tie patys baliukai. Kame reikalas?

Nariams nėra duodama progų kūrybingai pasireikšti. Mes nežinome ar šalia mūsų sėdi poetas, fizikas, dailininkas.

Mūsų šūkis "Visą atnaujinti Kristuje" turi prasidėti mumyse — tada galėsime "atnaujinti" kitus.

Moksleivės iškėlė skundą, kad studentai nepadeda jiems. Atrodo, kad moksleivių visai nemato. Gal todėl tarp gimnazijos baigimo ir universiteto pradžios mes prarandame tiek daug asmenų — neduodame jiems pagrindo įstoti į studentus.

Buvo iškelta mintis palaikyti didesnį tarpmiestinį kontaktą. Pasidalinti idėjomis... sudaryti tampresnius ryšius tarp draugovių ir tarp jų narių.

Pagrindiniausia mintis, kurią vienaip ar kitaip kiekvienas dalyvis iškėlė, buvo **dirbkime..** gana diskutavom. Neškime savo idėjas į visuomenę. Nepalikime jas už durų.

Pagaliau baigėsi diskusijos. Visi išėjo, dar toliau tęsdami diskusijas. Viena mergaitė, stebėdamasi linksma nuotaika, man prasitarė: "Ar esi kada nors mačiusi tokią linksmą grupę po trijų valandų diskusijų!" Ir tikrai — visi buvo tokioj geroj nuotaikoj, kad nukeliavome prie židinio dar padainuoti, pritariant akordeonui.

Sekantį rytą po Mišių įvyko du pranešimai — diskusijos. Pirmas, kurį pravedė per naktį atkeliavęs "Ateities" redaktorius Skirmuntas Radvila, iškėlė "Ateities" problemas. Po to jis prašė iš susirinkusiųjų siūlymų kaip galime "Ateičiai" padėti. Siūlyta, kad studentai nebijotų nusiųsti savo mokyklines temas, išverstas, žinoma, į lietuvių kalbą. Taip pat sudaryti korespondentų-atstovų kolektyvą kiekviename mieste, kuris rūpintųsi "Ateities" platinimu ir medžiagos prisiuntimu. Buvo eilė kitų patarimų, bet jų pristatymą spaudoje paliksiu redaktoriaus nuožiūroje.

Antras pranešimas, kurį referavo Vacys Šaulys, SAS atstovas PLJK-JK vyriausiame komitete, mums apibūdino Jaunimo Metų vykdomus darbus. Buvo nusiskųsta, kad pagal Ateitininkų skaičių mes gan liūdnai pasireiškiame Jaunimo Metų darbuose. Šiuo metu yra per vėlu įsijungti į tiesioginę komitetinę veiklą... tad junkimės į parašų ir aukų rinkimus ir vajus. Šitose srityse reikia daug pagalbos.

Pasibaigė trumpi, intensyvūs kursai. Daug idėjų paplito. Gausybė studentų gal pirmą kartą, turėjo progos pasisakyti apie SAS padėtį. Jų nuotaika — puiki. Visi laisvai diskutavo. Visi norėjo, kad iš tų diskusijų kiltų konkretūs planai.

Ir buvo įdomu pamatyti kas vyko šalia diskusijų pačioj Dainavoj. Pirmiausia, mūsų šeimininkė susirgo ir nespėjome mes surasti kitos. Tuomet Daiva Bajorūnaitė, SAS Vicepirmininkė, su kitomis CV narėms suplanavo "meniu" ir paruošė keturis puikius valgius visai susirinkusiai išalkusiai miniai. O salėje prie fortepijono susidarė orkestrėlis — buvo armonika, dvi gitaros, pianinas, keli dainininkai, ir karts nuo karto, prisidėjo būgnai. Labai gražiai susigrojo. Vakare, po visų diskusijų, prie židinio mums padainavo Liucija Bulvydaitė, kuri įjungė nemažai dainų, kurių melodiją arba žodžius ji pati sukūrė.

O lauke, po dangų lakiojo aitvaras. Iš pradžios nelabai vyko jį į erdves pakelti.. Bet po kelių bandymų, ašarų ir katastrofų ir jis pagaliau skrajojo dangaus skliautu. Tai mūs Dainavos aitvaras — iš jo pasimokinkime kaip galime skristi..

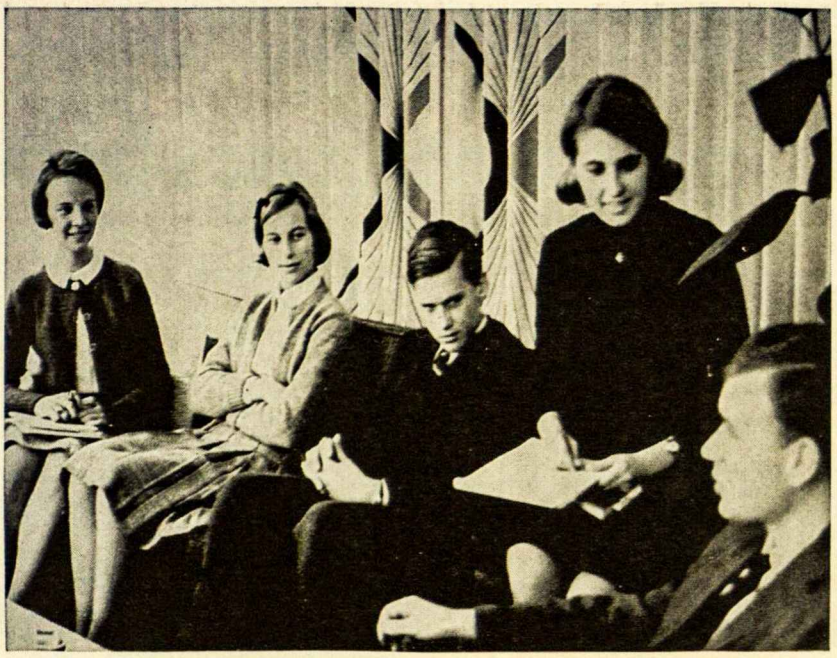

PHILADELPHIA

Studentai

Pasirodo, kad laikas tikrai greitai bėga ir sužinai tik tuomet, kai susikrauna neatsakytų laiškų krūva arba, kai reikia parašyti korespondenciją į "Ateitį". O parašyti reikia, nes kai kas gali pagalvoti, kad mūsų draugovė saldžiu miegeliu miega. Taip tačiau nėra. Veikiam, kad net popieriai laksto. Kartais ne tik popieriai — mes patys.

Štai vos valdžios kėdėse spėjus apšilti valdyba buvo nulėkusi į Washingtoną. Ten kartu su S.A.S. Centro Valdyba ir baltimoriškiais draugais svarstėme kaip pagyvinti organizacinę veiklą, kad kartais per greitai nepasidarytume vien tik sen-draugais.

Parsivežėme įvairių planų ir nutarimų. Žinoma gerais norais ir pragaras grįstas. Tačiau viena buvo aišku — pasiryžome veikti. Ir veikiame.

Padoriau nespėjus iš kelionės pailsėti jau turėjome miklinti kojas žygiui į Jungtines Tautas. Žygis išėjo į gerą, nes pamatėme, kad lietuvių, visdėlto, yra daugiau negu susirenka pas mus į 16-tos Vasario minėjimą. Be to čia pamatėme ne planus ir ne popierinius nutarimus, bet tikrovę — gražią realybę.

Žinoma be šių didesnių įvykių buvo ir smulkesnių. Tai mūsų mėnesiniai susirinkimai, kuriuose klausom, svarstom, kalbam (po vieną ir visi kartu) ir numatom.

Turėjome pasikvietę Philadephijos sendraugių pirmininką p. Gailą, kuris mums įdomiai kalbėjo apie idealizmo reikšmę jaunimui. Pasirodo idealistu būti reikia, nors ir nevisuomet apsimoka.

Kai kas iš mūsų buvo SAS žiemos stovykloje ir grįžę pasidalino oficialiais ir neoficialiais įspūdžiais, bevalydami purvą nuo batų, nes pasitaikė "idealus" žiemos oras — lietus ir purvas.

Sausio mėnesio pabaigoje New Yorko SAS draugovė pakvietė mus į savo susirinkimą. Važiavom, nes rūpėjo kaip, kas ir ką veikia. Išklausėme paskaitos apie komunistinę ideologiją. Svarstėme, ar yra toks dalykas kaip tiesa ar jos iš viso nėra. Nutarėme, kad ji visdėlto yra. Žodžiu, įspūdį išsivežėme neblogą.

Buvome sukvietę baigiančius šiais metais gimnaziją ir norinčius stoti į universitetus moksleivius ateitininkus. Pasidalinome savo pačių patyrimu iš pirmųjų studentavimo dienų. Atseit nuraminome juos, kad iš tolo viskas baisiau atrodo negu iš tikrųjų yra.

Na, o šiuo metu visas savo veiklos "muškietas" esame nukreipę į jaunimo metus — Jaunimo Kongresą. Renkame parašus Jaunimo Peticijai Jungtinėm Tautom. Renkam ir pinigus. Pasirodo su parašų rinkimu yra žymiai lengviau, nei su pinigais. Tačiau bandome visokius būdus — įkyrumo, graudenimo, propagandos (per vietos valandėlę), na ir tiesiog pačiupę už skverno gatvėje — Duok. Ir duoda, ar iš baimės ar iš pritarimo, bet duoda.

Taigi, kaip matote, mes veikiame, sakyčiau, gana smarkiai, nors nevisada išeina kaip norėjome. Šią veiklą truputį pristabdo kasdieninė studentiška duonelė, kuri nors ir labai skani, bet nevisada lengvai duodasi nuryjama (atleiskite už išsireiškimą).

Tai tiek šiam kartui iš įvairių popierėlių surankiojau apie SAS Philadelphijos draugovės veiklą. Ačiū už kantrybę. Gaudeamus igitur!!

Korespondentė

Sendraugiai

Ateitininkų sendraugių susirinkime vasario 27 d. paskaitą skaitė J. Varanavičius. Tema: "Mūsų laikų demokratijos krizės prasmė". Atpasakojęs trumpą demokratijos istoriją, pabrėžė, kad demokratija visą laiką nebuvo tobula ir kentėjo. I pasaulinis karas atrodė atneš demokratijai pergalę, deja... Priešai iškyla iš vidaus ir legaliu keliu ateina diktatoriai, kaip Mussolini, Hitler. Pritaria visa tauta, atšalimas ateina tik po pralaimėjimo. II pasaulinis karas padėties nepakeitė. Nacionalinėm diktatūrom žlugus pakeitė liaudies diktatūros. Komunistams į pagalbą ateina marksistinės partijos. Šioje geležinės uždangos pusėje demokratijos turi sunkiai kovoti su proletariato šalininkais. Kur slypi pats gilusis demokratijos krizės šaltinis? Diktatūros grėsmė kyla iš masių. Masių pašaukimas į politinį gyvenimą nėra laidas demokratijai. Masė težino tik anarchinę kovą arba diktatūrinę vergiją. Masės įsiviešpatavimas — kiekvienos demokratijos krizė. Demokratija yra daugiau moralinis nusistatymas laiduoti kito asmens laisvę. Tai vienas antrą gerbiančių asmenų vienybė. Tik kultūringa bendruomenė gali būti demokratinė. Prievarta demokratu nepadarysi. Reikia pakelti masės kultūrinį lygį, išbudinti žmogiškosios asmenybės ir atsakomybės vertę. Mases laisvinti nereiškia žmogų laisvinti. Vergas tikra prasme yra tas, kuris nežino, kad jis vergauja. Be laisvų žmonių, žmonija sunyks". (G. Bernanos).

Po paskaitos ir pirmininko pranešimų apie veiklą, buvo išrinkta nauja valdyba.

V.

JAUNIMO METŲ KALENDORIUS

Jaunimo Metai daug kam pasiliks neužmirštami, ypatingai visiems tiems kurie prisideda paaukodami savo laiką ir sunkiai dirbdami jųjų geriausiam pasisekimui. Jaunimas, be abejo, jų irgi greitai neužmirš, bet kad dar ilgiau atsimintų dabar galės įsigyti nors ir šiek tiek paveluotai išleistą, St. Barzduko parengtą, **Jaunimo Metų Kalendorių.** Tikrumoje, to pačio kalendoriaus tėra tik vienas puslapis, o patogaus kišeninio formato surištame leidinyje yra net 96 puslapiai. Jame randame visus kalendorinius vardus, krikščioniškus ir lietuviškus, įrašytus mėnesinėse vardų lentelėse. Taip pat yra duota trumpa apžvalga pačių Jaunimo Metų — jųjų tikslas, bei nustatyta programa.

Kitą visą dalį galima pavadinti su-

trauktu Lietuvos istorijos, geografijos bei literatūros vadovėliu. Tenai yra surašyti visi svarbiausi faktai, kuriuos kiekvienas lietuvis turėtų žinoti. O jei nežino, tai dabar galės turėti po ranka ir, reikalui esant, visada pasižiūrėti ir savo pačio ar kitų abejones ar neaiškumus išsklaidyti. Taip pat yra duota žinių apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenę; yra išaiškinta šios organizacijos istorija, jos pobūdis, santvarka bei tikslas. Šių laikų jaunimui tai yra privaloma žinoti, bet, deja, iš jų nedaug kas apie šią organizaciją nusimano ir tiktai žino, jog tėvai jai priklauso. Pasiskaičius šį kalendorių, gal jums kai kas paaiškės.

Šiame kalendoriuje atrandame surašytas visas išeivijos lietuvių organizacijas ir jųjų administracijų adresus. Taip pat yra išvardinti diplomatinės Lietuvos tarnybos pareigūnai ir jųjų adresai. Duota išsami periodinės lietuvių spaudos bibliografija, kartu su adresais. Turėdamas šį sąrašą joks Lietuvis negalės pasiteisinti neužsisakymu spaudos dėlto, kad nežinąs adreso.

Bendrai pažvelgus šitoks kalendorius labai pravartus ir juo bus galima dažnai naudotis Jaunimo Metams pasibaigus.

Administracijos pranešimai

I. GARBĖS PRENUMERATORIAI:

Prelatas I. Albavičius (Cicero),
Pr. Baltakis (Washington, D. C.),
Kun. Dr. P. Gaida (Toronto),
Prelatas P. Juras (Lawrence),
Dr. J. Karvelis (Chicago),
Dr. P. Kisielius (Cicero),
Dr. J. Kižys (Chicago),
Kun. V. Martinkus (Providence),
Juozas Mikonis (Euclid, Ohio),
Kun. Titas Narbutas (Dayton),
Kun. P. Patlaba (Cicero),
Loreta Petrauskaitė (N. Y.),
Kun. A. Olšauskas (Los Angeles),
Kun. A. Račkauskas (Brooklyn)

II. Aukos "Ateities" paramai:

Vyt. Aleksandravičius (Woodhaven(—$20.00,
Kun. P. Patlaba (Cicero) — $5.00,
Gražina Šeduikytė (Brockton, Mass.) — $5.00,
V. Kuzmickas (Waterbury) — $2.00,
R. Milerytė (Hamilton) — $1.$$,
A. Burdulis (Toronto) — $1.$$.

III. Aukojo užsienio moksleivijos prenumeratai:

Dr. A. D. Valiūnas (Oak Lawn, Ill.) — $3.00.

Garbės prenumeratoriams ir aukotojams labai dėkoja

"Ateities" administracija

PER ŠĮ SPAUDOS MĖNESĮ UŽSAKYK "ATEITĮ" NAUJAM SKAITYTOJUI, BENT VIENAM IŠ JAUNIMO TARPO. NAUJIEMS SKAITYTOJAMS PRENUMERATA TIK $3.00 METAMS.

"Žvaigždynai" (emalis) 1964 A. Kezio, S.J. nuosavybė
Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

ALp(LKA)1786
1966, Nr.4

VYSK. P. BŪČIO

ATSIMINIMAI

Prof. Z. Ivinskio surašyti, J. Vaišnoros, MIC, suredaguoti. Lietuviškos Knygos Klubo leidžiami 2 tomuose. Jau yra išėjęs I tomas, 320 p., kaina $3.50.

Vysk. P. Būčio ATSIMINIMAI šalia M. Vaitkaus atsiminimų yra naujas šedevras mūsų raštijoje. Šie ATSIMINIMAI vertingi ne tik istorine, bet ir literatūrine prasme.

TIKIU DIEVĄ

Tai kun. *St. Ylos* parengtas maldynas. Tėvų Marijonų leidinys.
Kiekvienas šiame maldyne ras prasmingų maldų, tinkamų įvairiems gyvenimo momentams, parašytų gražia, taisyklinga kalba. Maldynas rekomenduotinas visiems, o ypatingai jaunimui. Kaina $6.00, 7.00 ir 8.00.

LIETUVIŲ BELETRISTIKOS ANTOLOGIJA

II dalis, *B. Brazdžionio* ir *B. Babrausko* redaguota. Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, 700 p., kaina $10.00.

Jaunieji, nematę Lietuvos, šios Antologijos lapuose matys mūsų nepriklausomo gyvenimo šviesiausius metus: Antologijon sudėti kūriniai daugiausia valzduoja lietuvius ir Lietuvą Nepriklausomybės laikais.

Knygos gaunamos pas platintojus, ar užsakant šiuo adresu: "Draugas", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

90.725.32